

2022

Observatori Municipal sobre
el VIH i la Sida

8è INFORME

INTRODUCCIÓ	1
I. INDICADORS DE LA INCIDÈNCIA	3
Nous diagnòstics d'infecció pel VIH	3
A. Evolució dels casos nous	3
B. Vies de transmissió de les noves infeccions de VIH	8
C. Casos de sida registrats	10
D. Retard diagnòstic de les noves infeccions de VIH	11
II. INDICADORS D'ACTIVITAT PREVENTIVA I INFORMATIVA	13
1. Programa Àmbit Maresme	13
A. Cursos de formació en prevenció del VIH/SIDA i formació d'agents de salut	13
B. Materials d'informació i sensibilització	14
C. Indicadors d'inserció social i laboral	15
2. Programes de sexualitat i afectivitat	16
A. Programa Coneix, respecta, estima	16
B. Tallers d'educació afectiva i sexualitat	18
3. Programa d'accessibilitat a preservatius	19
4. Programa d'anticoncepció d'emergència	21
5. Programa d'intercanvi de xeringues (PIX)	22
6. Programa de manteniment amb metadona	26
7. Formació d'usuaris en actiu (FUA)	26
8. Protocol de coordinació assistencial	27
A. Formació als EAPS i als professionals de les farmàcies comunitàries	27
B. Taules informatives del dia mundial de la sida	28
C. Informació sobre recursos de la ciutat	29
9. Programa d'intervenció amb dones en situació d'exclusió que exerceixen el treball sexual	30
III. INDICADORS DE DETECCIÓ, TRACTAMENT I ASSISTÈNCIA	32
1. Proves de detecció del VIH	32
A. Proves de detecció per centres demandants	32
B. Test ràpid del VIH a les farmàcies	33

2. Tractament i assistència	38
A. Profilaxi postexposició (PPE)	38
B. Profilaxi preexposició (PrEP)	38
C. Coinfecció per VIH i hepatitis C	39
D. Programa de suport psicològic	39
3. Valoració qualitativa dels responsables i/o representants de serveis	41
IV. CONCLUSIONS	44

TAULES

T1.1	Casos de VIH registrats per la UFS de l'Hospital de Mataró. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021	3
T1.2	Casos nous i noves infeccions de VIH a Mataró. Període 2000 -2021	5
T1.3	Vies de transmissió de les noves infeccions de VIH. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994 – 2021	8
T2.1	Programa Àmbit Maresme. Agents de salut formats en prevenció de VIH i sida. Total per tipologia (2004 – 2021)	13
T2.2	Programa Àmbit Maresme. Agents de salut formats en prevenció de VIH i sida i impacte. Període 2020 – 2021	14
T2.3	Programa de manteniment amb metadona (PMM). Període 1994 – 2021	26
T2.4	Formació d'usuaris en actiu. Període 1994 – 2021	27
T2.5	Protocol de coordinació assistencial. Informació i formació de professionals. Període 2008-2021	28
T2.6	Taules informatives dia mundial de sida. Any 2021	29
T2.7	Històric de taules informatives del dia mundial de la sida. Període 2014 – 2021	29
T2.8	Distribució el fullet de recursos del Pla d'acció sobre VIH i la sida a Mataró. Període 2014 - 2021	30
T3.1	Test ràpid de farmàcies. Mataró i Catalunya. Període 2009 -2021	34

GRÀFIQUES

G1.1	Evolució dels casos nous de VIH en seguiment clínic per la UFS de l'Hospital de Mataró. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021	4
G1.2	Evolució dels casos nous de VIH en seguiment clínic per la UFS de l'Hospital de Mataró: noves infeccions i casos ja diagnosticats. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021	4
G1.3	Taxes d'incidència dels nous contagis de VIH. Mataró, àrea de l'Hospital de Mataró i Catalunya. Període 2009-2021	6
G1.4	Nombre de noves infeccions per sexe. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994 - 2021	6
G1.5	Mitjana d'edat de les noves infeccions. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994 – 2021	7
G1.6	Estructura per trams d'edat dels nous casos de VIH. Àrea de l'Hospital de Mataró (2020-2021) i Catalunya (2019-2020)	7
G1.7	Vies de transmissió de noves infeccions de VIH. Àrea de l'Hospital de Mataró. 1994 – 2021	9
G1.8	Distribució de nous casos i les noves infeccions de VIH per grup de transmissió. Àrea Hospital de Mataró. Període 2017 – 2021	9
G1.9	Nombre de casos de sida. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994 – 2021	10
G1.10	Taxa anual del nombre de casos de sida. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 2005 – 2021	10
G1.11	Diagnòstic tardà de les noves infeccions. Nombre total de casos. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994 - 2021	11
G1.12	Evolució del recompte de CD4 al diagnòstic de VIH. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 2009 – 2021	12
G2.1	Programa Àmbit Prevenció. Material de sensibilització distribuït. Període 2013-2021	15
G2.2	Programa Àmbit Prevenció. Persones en el programa d'inserció laboral	16
G2.3	Programa coneix, respecta, estima. Nombre de centres i alumnes participants. Curs 2009-10 – 2020-21	17
G2.4	Programa coneix, respecta, estima. Percentatge de participació dels alumnes i centres escolars d'ESO. Curs 2009-10 – 2020-21	17
G2.5	Tallers d'educació efectiva i sexualitat per a estudiants de 3r i 4r d'ESO. Nombre de tallers i alumnes participants. Curs 1993-94-2020-21	18
G2.6	Tallers d'educació efectiva i sexualitat per a estudiants de 3r i 4r d'ESO. Percentatge sobre el total d'alumnes d'ESO. Curs 1993-94 - 2020-21	18
G2.7	Programa d'accessibilitat a preservatius. Període 1995-2021	20
G2.8	Programa màquina. Nombre de màquines, capsos i preservatius distribuïts. Període 2004-2021	21
G2.9	Programa d'anticoncepció d'emergència. PDD distribuïdes per serveis. Període 1995-2021	22
G2.10	Programa d'intercanvi de xeringues. Distribució de kits per servei. Període 1994-2021	23
G2.11	Nombre anual de xeringues recollides a la via pública. Mataró 2006 - 2021	24
G2.12	Nombre anual de xeringues recollides a la via pública per servei. Període 2000 - 2021	24
G2.13	Nombre anual de xeringues recollides a la via pública per servei. Període 2017 - 2021	25
G2.14	Programa d'intervenció amb treballadors sexuals. Període 2017 – 2021	31
G3.1	Nombre anual de determinacions de VIH i total positives. Mataró. Període 2005 - 2021	32
G3.2	Percentatge de determinacions positives. Mataró. Període 2005 – 2021	33
G3.3	Percentatge de positius de test ràpid de farmàcies. Mataró i Catalunya. Període 2009 – 2021	35
G3.4	Test ràpid farmàcies per sexe. Catalunya. Període 1994 - 2021	35
G3.5	Test ràpid farmàcies per sexe. Mataró. Període 1994 – 2021	35
G3.6	Percentatge de test ràpid de farmàcies per sexe. Mataró. Període 2009 – 2021	35
G3.7	Test ràpid farmàcies per trams d'edat. Catalunya. Període 1994 - 2021	36
G3.8	Test ràpid farmàcies per trams d'edat. Mataró. Període 1994 – 2021	36
G3.9	Percentatge de test ràpid de farmàcies per trams d'edat. Mataró. Període 2009 – 2021	36
G3.10	Test ràpid farmàcies per pràctica de risc. Catalunya. Període 1994 – 2021	37
G3.11	Test ràpid farmàcies per pràctica de risc. Mataró. Període 1994 – 2021	37
G3.12	Percentatge de test ràpid de farmàcies per pràctica de risc. Mataró. Període 2009 – 2021	37

G3.13	Profilaxi amb antiretrovirals en Post-exposició al VIH. Nombre de persones ateses i casos de transmissió VIH. Període 2013 – 2021	
G3.14	Noves infeccions de VIH i positius de VHC. Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994 – 2021	39
G3.15	Programa de suport psicològic. Nombre de persones ateses. Període 2003 – 2021	40

Presentació

A continuació us presentem el vuitè informe de l'Observatori Municipal sobre el VIH i la SIDA de Mataró (OMVIH). L'Observatori com a instrument bàsic d'anàlisi de la situació epidemiològica, de les intervencions efectuades i de la detecció de necessitats, es valorat per la Comissió Tècnica per a la Prevenció del VIH i la Sida a Mataró com una de les eines indispensables per a una planificació responsable dels recursos del territori.

Com en informes anteriors, l'elaboració del vuitè informe per part del Servei d'Estratègia i Governança de l'Ajuntament de Mataró ha estat possible gràcies a la participació dels professionals dels diversos serveis relacionats amb la prevenció i el tractament del VIH i la sida, representants de serveis que han participat en el disseny del Pla i en el desenvolupament de les diferents accions.

Des del seu inici, la utilitat de l'OMCD depèn en bona part del compromís i la participació dels diferents membres de la Comissió Tècnica. Aquest compromís condiona l'abast de l'informe i la qualitat de les dades.

Enguany, la Comissió Tècnica de l'Observatori, coordinada des del Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró, està formada per les persones següents:

- Eva López i Margarita Cano pel Centre d'Atenció a les Drogodependències. Servei de Psiquiatria de l'Hospital de Mataró del Consorci Sanitari del Maresme
- Esther Fabré pels Centres d'Atenció Primària del Consorci Sanitari del Maresme
- Regina Romeu pels Centres d'Atenció Primària de l'Institut Català de la Salut
- Carmina Subirana per les Farmàcies comunitàries de Mataró
- Pilar Barrufet i Laia Arbonés. Unitat Funcional de Sida del Servei de Medicina Interna de l'Hospital de Mataró (CSdM).
- Helena Cascalló. Programa Àmbit Maresme de la Fundació Àmbit Prevenció.
- Ainoha Borràs. Programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR)

Coordinació:

- Assumpta Lluch. Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró.

Igualment, destacar i agrair les dades aportades per elaborar aquest informe al:

- Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT)
- Programa per a la prevenció i assistència per la Sida. Departament de Salut
- Direcció d'atenció primària del Consorci Sanitari del Maresme
- Servei de farmàcia DAP Metropolitana Nord de l'Institut Català de la Salut
- Unitat de Suport Assistencial i Avaluació (USUAIA), SAP Barcelonès Nord i Maresme, DAP Metropolitana Nord, Institut Català de la Salut

El treball d'elaboració de l'informe a partir de les dades dels diversos serveis va a càrrec de Xavier E. Posada del Servei d'Estratègia i Governança de l'Ajuntament de Mataró.

Des de l'inici del projecte s'ha treballat per aconseguir la millora dels sistemes de registre, el tractament de dades de l'Informe bianual, així com la revisió de la formulació dels indicadors i la incorporació de nous, segons les possibilitats i les necessitats existents en cada moment.

El 8è Informe recull les dades relatives als anys 2020 i 2021, així com a les sèries històriques segons la disponibilitat de cada indicador.

Com en els informes anteriors, el sistema d'indicadors de l'OMCD s'estructura en tres blocs:

1. Indicadors d'incidència
2. Indicadors de preventiva i informativa.
3. Indicadors de detecció i tractament.

En aquest informe cal posar en relleu la incidència que la Covid-19 ha tingut sobre les diferents intervencions i sobre la recollida de dades, així com el desplaçament de recursos del conjunt del sistema sanitari públic per fer-li front. Cal tenir en compte l'efecte distorsionador de la pandèmia a l'hora d'interpretar les variacions anuals que puguin mostrar les dades de molts dels programes objecte d'anàlisi i de moltes de les intervencions.

I. INCIDÈNCIA DEL VIH I LA SIDA

Nous diagnòstics d'infecció pel VIH

A. Evolució dels casos nous

En els darrers dos anys s'han incorporat al seguiment de la Unitat Funcional de SIDA del Servei de Medicina Interna de l'Hospital de Mataró (UFS) un total de 47 casos amb infecció pel VIH -13 noves infeccions i 34 casos amb el diagnòstic de VIH ja conegut procedents principalment de l'àrea de l'Hospital de Mataró. En termes anuals, l'any 2021 registra un total de 23 casos nous, un menys que l'any anterior. En els darrers cinc anys, els nous casos amb seguiment clínic per part de la UFS sumen un total de 117 casos, 32 menys que en el període quinquennal anterior, període 2012-2016. El 37,61% d'aquests nous casos són noves infeccions diagnosticades per la Unitat Funcional de Sida.

T1.1 Casos de VIH registrats per la UFS de l'Hospital de Mataró

Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021¹

	Casos VIH				
	Registrats	Seguiment actiu	Casos nous ²	Noves infeccions ³	Diagnosticats fora UFS
1994	143	100	64	19	45
1995	225	159	82	24	58
1996	282	177	57	22	35
1997	318	200	36	19	17
1998	362	216	44	19	25
1999	402	288	40	20	20
2000	440	288	38	22	16
2001	478	322	38	15	23
2002	513	356	35	23	12
2003	541	358	28	18	10
2004	582	387	41	26	15
2005	609	405	27	21	6
2006	646	434	37	28	9
2007	681	443	35	24	11
2008	717	465	36	21	15
2009	760	492	43	29	14
2010	800	521	40	27	13
2011	824	541	24	10	14
2012	857	556	33	23	10
2013	890	548	33	18	15
2014	926	422	36	23	13
2015	950	430	24	12	12
2016	973	436	23	13	10
2017	990	431	16	7	9
2018	1.017	445	28	10	18
2019	1.043	458	26	14	12
2020	1.067	454	24	6	18
2021	1.102	455	23	7	16
TOTAL	19.138	10.787	1.011	520	491

¹ Àrea de l'Hospital de Mataró: comarca del Maresme menys els municipis de Montgat i Tiana.

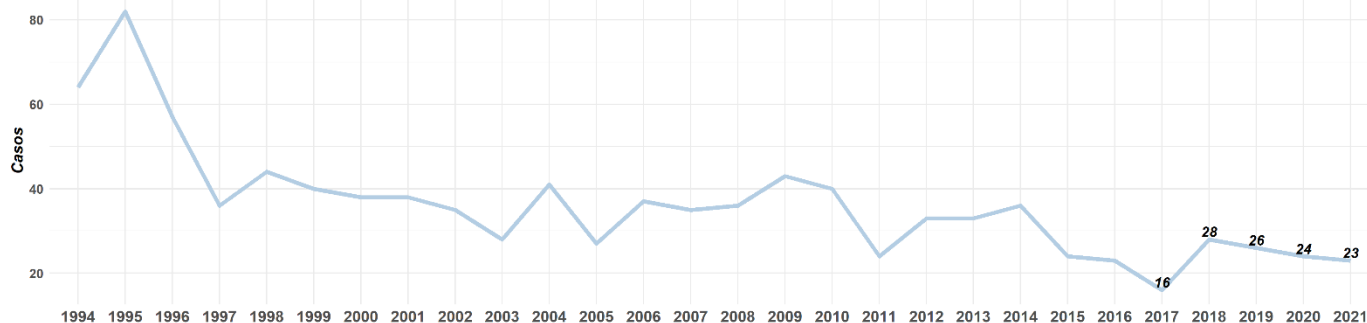
² A partir de l'any 2010 notificació obligatòria com MDO

³ Noves infeccions: Malalts amb primera visita a la Unitat a l'any avaluat i data de primer VIH positiu des de 1/9/any previ al 31/12/any avaluat.

Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

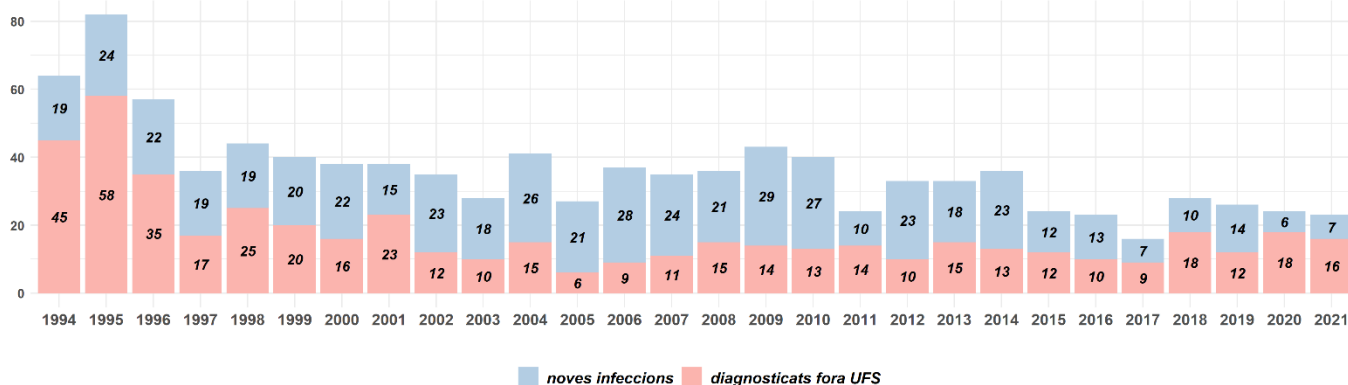
G1.1 Evolució dels casos nous de VIH en seguiment clínic per la UFS de l'Hospital de Mataró

Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021

G1.2 Evolució dels casos nous de VIH en seguiment clínic per la UFS de l'Hospital de Mataró: noves infeccions i casos ja diagnosticats

Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021

Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

Els residents a Mataró sumen un total de 72 casos nous en el període 2017-2021, 14 dels quals en el darrer any. En el mateix període, les noves infeccions entre residents a la ciutat registren un total de 25 casos que donen compte del 56,8% del total de les registrades a l'àrea de l'Hospital de Mataró. L'any 2021, les noves infeccions entre els residents de la ciutat són 5, 2 més que l'any anterior, i representen un percentatge del 71% sobre el total de noves infeccions de l'Àrea d'influència de l'Hospital de Mataró. El 2021, la taxa de noves infeccions dels residents a Mataró és de 3,87 casos per 100.000 habitants, 1,56 punts superior a la de fa un any. En el darrer any disponible (2020), a Catalunya, segons dades del CEEISCAT, es van notificar als sistemes de vigilància un total de 329 casos de VIH, el que representa una taxa de 4,2 casos per 100.000 habitants.

T1.2 Casos nous i noves infeccions de VIH a Mataró. Període 2000 - 2021Pes sobre el total de casos i noves infeccions de l'àrea de l'Hospital de Mataró¹

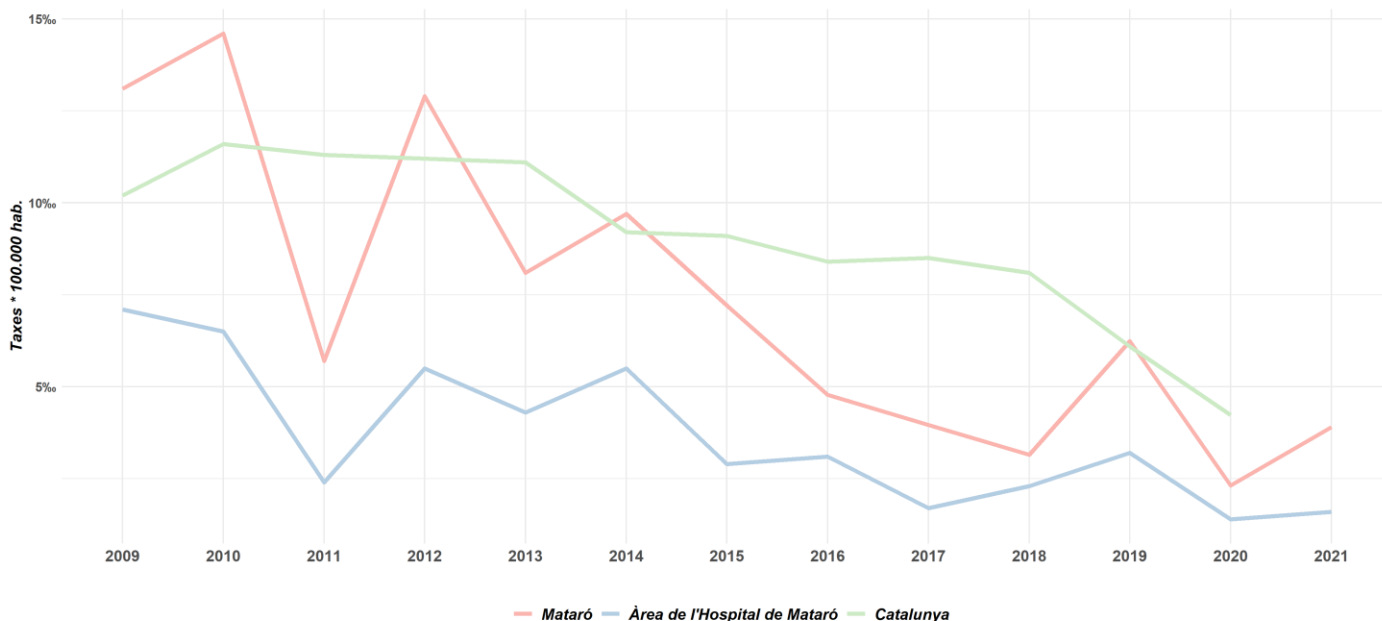
any	Casos nous ²			Noves infeccions ³			Taxes (%) ⁴	
	AHM	Mataró	%	AHM	Mataró	%	AHM	Mataró
2000	38	26	68,40	22	16	72,70	6,60	15,29
2001	38	23	60,50	15	9	60,00	4,40	8,40
2002	35	28	80,00	23	21	91,30	6,50	19,21
2003	28	21	75,00	18	11	61,10	5,00	9,83
2004	41	23	56,10	26	18	69,20	7,00	15,77
2005	27	14	51,90	21	12	57,10	5,50	10,28
2006	37	30	81,10	28	20	71,40	7,10	16,84
2007	35	27	77,10	24	19	79,20	6,00	15,96
2008	36	25	69,40	21	19	90,50	5,20	15,86
2009	43	22	51,20	29	16	55,20	7,10	13,14
2010	40	25	62,50	27	18	66,70	6,50	14,65
2011	24	16	66,70	10	7	70,00	2,40	5,65
2012	33	22	66,70	23	16	69,60	5,50	12,89
2013	33	20	60,60	18	10	55,60	4,30	8,06
2014	36	19	52,80	23	12	52,20	5,50	9,66
2015	24	11	45,80	12	9	75,00	2,90	7,21
2016	23	11	47,80	13	6	46,20	3,10	4,78
2017	16	13	81,30	7	5	71,40	1,70	3,96
2018	28	16	57,10	10	4	40,00	2,30	3,15
2019	26	16	61,50	14	8	57,10	3,20	6,24
2020	24	13	54,20	6	3	50,00	1,40	2,31
2021	23	14	60,90	7	5	71,40	1,60	3,87

¹ Àrea de l'Hospital de Mataró: comarca del Maresme menys els municipis de Montgat i Tiana.² A partir de l'any 2010 notificació obligatòria com MDO³ Noves infeccions: Malalts amb primera visita a la Unitat a l'any avaluat i data de primer VIH positiu des de 1/9/any previ al 31/12/any avaluat.⁴ Taxes de noves infeccions.

Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

G1.3 Taxes d'incidència dels nous contagis de VIH*

Període 2009-2021

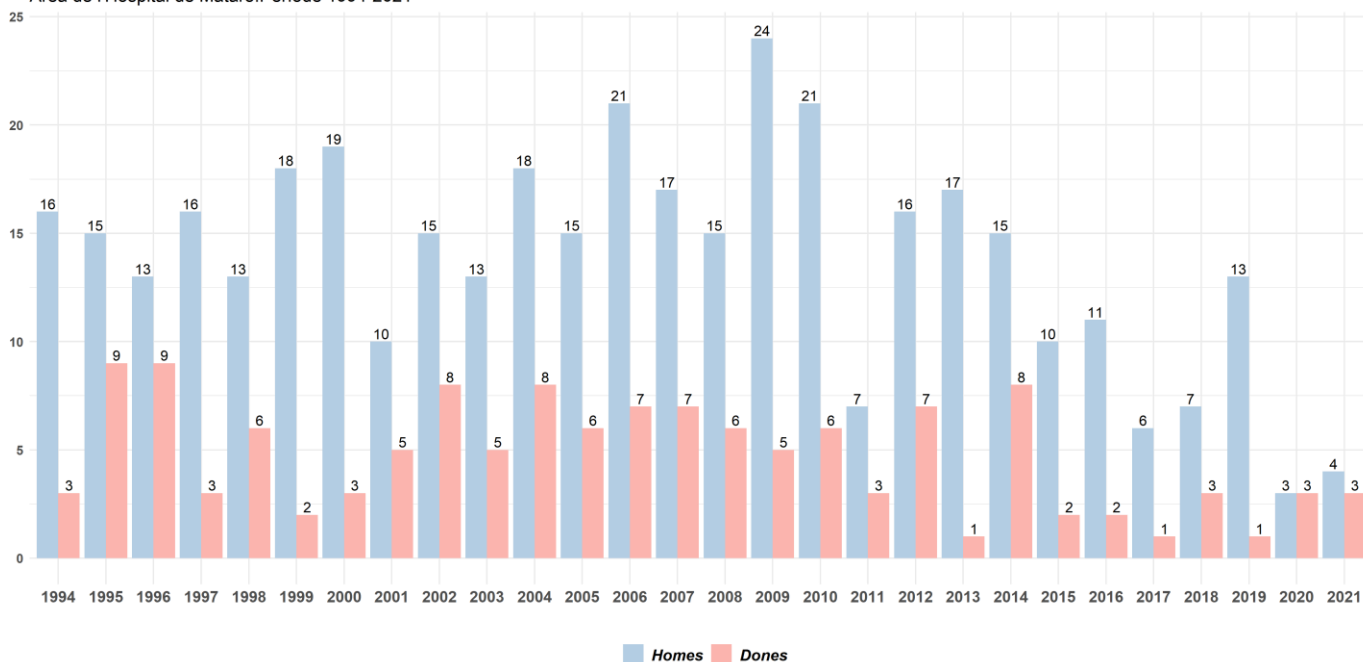
Font: CEEISCAT i la UFS de l'Hospital de Mataró.

*Catalunya: casos notificats al CEEISCAT fins el 2020. Mataró i àrea d'influència de l'Hospital de Mataró: noves infeccions diagnosticades per la UFS. Àrea de l'Hospital de Mataró: comarca del Maresme menys els municipis de Montgat i Tiana.

En els dos darrers anys, el nombre de noves infeccions de VIH registrades per sexe ha estat molt equilibrat: 3 homes i 3 dones el 2020 i 4 homes i 3 dones el 2021; un fet aquest que no s'observa al llarg de la sèrie iniciada l'any 1994. Prova d'això és, que en els darrers cinc anys, el 75% de les noves infeccions van ser diagnosticades en homes. En el cas de Catalunya, segons dades del CEEISCAT, l'any 2020, el 87% dels 329 nous casos notificats van ser diagnosticats en homes.

G1.4 Nombre de noves infeccions per sexe

Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021

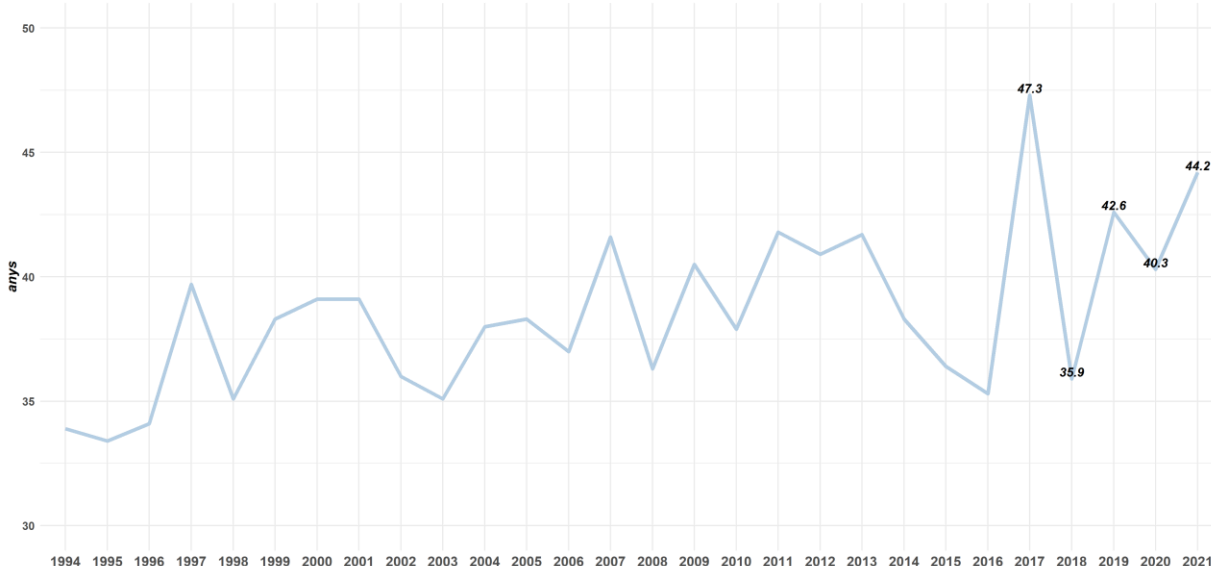

Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

Per edat, segons la Unitat Funcional de Sida, en els darrers dos anys, la mitjana d'edat de les noves infeccions ha estat 44,2 anys a l'àrea de l'Hospital de Mataró; una de les més elevades de la sèrie. En termes quinquennals, la mitjana d'edat del període 2017-2021 -42,6 anys- és +3,54 anys superior a la del lustre anterior, període 2012-2016.

G1.5 Mitjana d'edat de les noves infeccions

Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021

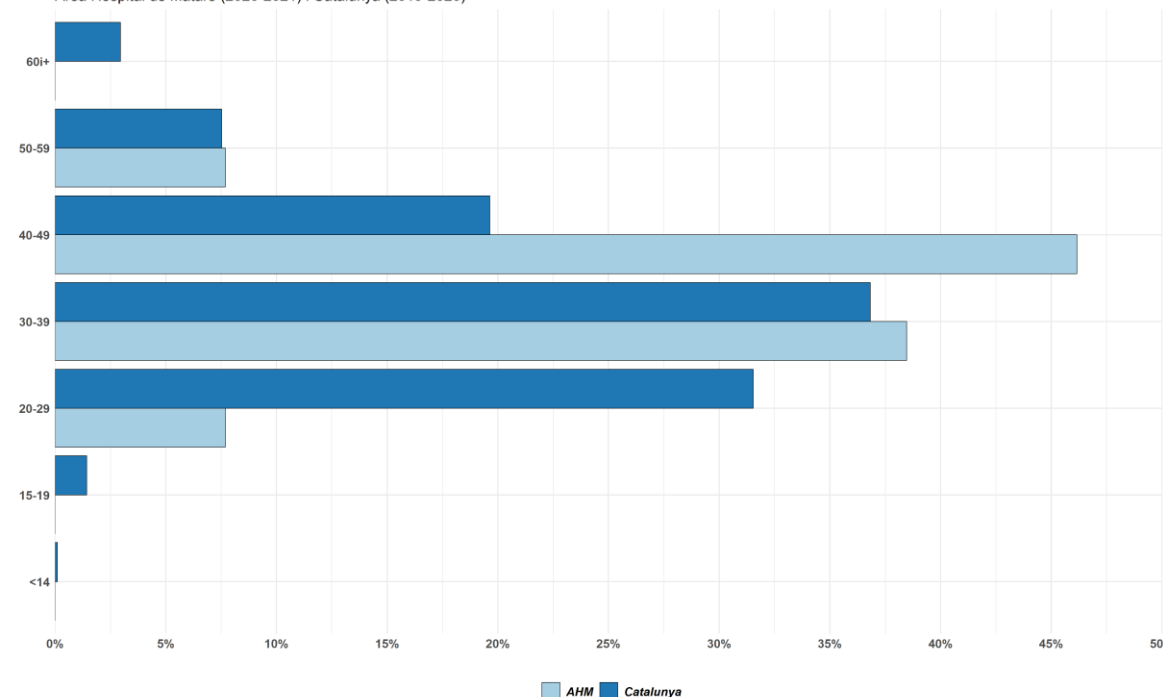

Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

En el bienni 2019-2020, a Catalunya, segons dades provisionals de notificació de casos de VIH al CEEISCAT, els dos trams d'edat que donen compte d'un major nombre de casos són el de 30-39 anys (36,83%) i el de 20-29 anys (31,54%). En el cas de l'àrea de l'Hospital de Mataró, amb dades del bienni 2020-2021, els dos trams amb major pes són el de 40-49 anys, 6 casos, 46,15% i el de 30-39 anys, 5 casos, 38,46%.

G1.6 Estructura per trams d'edat dels nous casos de VIH

Àrea Hospital de Mataró (2020-2021) i Catalunya (2019-2020)

Font: Àrea Hospital de Mataró a partir de dades de la UFS de l'Hospital de Mataró de noves infeccions i Catalunya a partir dades de notificacions al CEEISCAT. Àrea de l'Hospital de Mataró: comarca del Maresme menys els municipis de Montgat i Tiana.

B. Vies de transmissió de les noves infeccions de VIH

En els darrers anys, les relacions sexuals han adquirit cada cop major protagonisme com a via principal de transmissió del VIH. Així, segons dades de la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró, el contagi per via sexual representa 100% de les noves infeccions dels darrers dos anys -9 relacions heterosexuals i 4 homosexual/bisexual-. Pel conjunt del període 2017-2021, les relacions sexuals donen compte del 72,7% de les noves infeccions -19 a través de relacions heterosexuals i 13 homosexual/bisexual-. En els darrers cinc anys, s'hi han diagnosticat 2 noves infeccions entre UDVP.

T1.3 Vies de transmissió de les noves infeccions de VIH							
Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994 - 2021 ¹							
	Heterosexual	Homosexual/ bisexual	UDVP ²	Transfusions/ hemoderivats	Desconegut	Punció accidental	Transmissió vertical
1994	5	5	8	1	0	0	0
1995	12	2	7	1	2	0	0
1996	8	5	7	0	2	0	0
1997	7	3	6	1	2	0	0
1998	9	2	6	1	1	0	0
1999	5	7	7	0	1	0	0
2000	7	5	7	0	3	0	0
2001	7	1	3	1	3	0	0
2002	10	3	5	0	5	0	0
2003	11	2	3	0	2	0	0
2004	12	7	3	0	4	0	0
2005	10	5	2	0	4	0	0
2006	11	8	2	0	7	0	0
2007	10	7	2	0	5	0	0
2008	9	4	1	0	7	0	0
2009	15	7	1	0	6	0	0
2010	11	12	0	0	4	0	0
2011	5	2	0	0	3	0	0
2012	9	8	2	0	4	0	0
2013	4	13	0	0	1	0	0
2014	7	9	0	0	7	0	0
2015	3	4	0	0	5	0	0
2016	4	6	1	1	1	0	0
2017	3	2	0	0	2	0	0
2018	4	2	0	0	4	0	0
2019	3	5	2	0	4	0	0
2020	5	1	0	0	0	0	0
2021	4	3	0	0	0	0	0
TOTAL	210	140	75	6	89	0	0

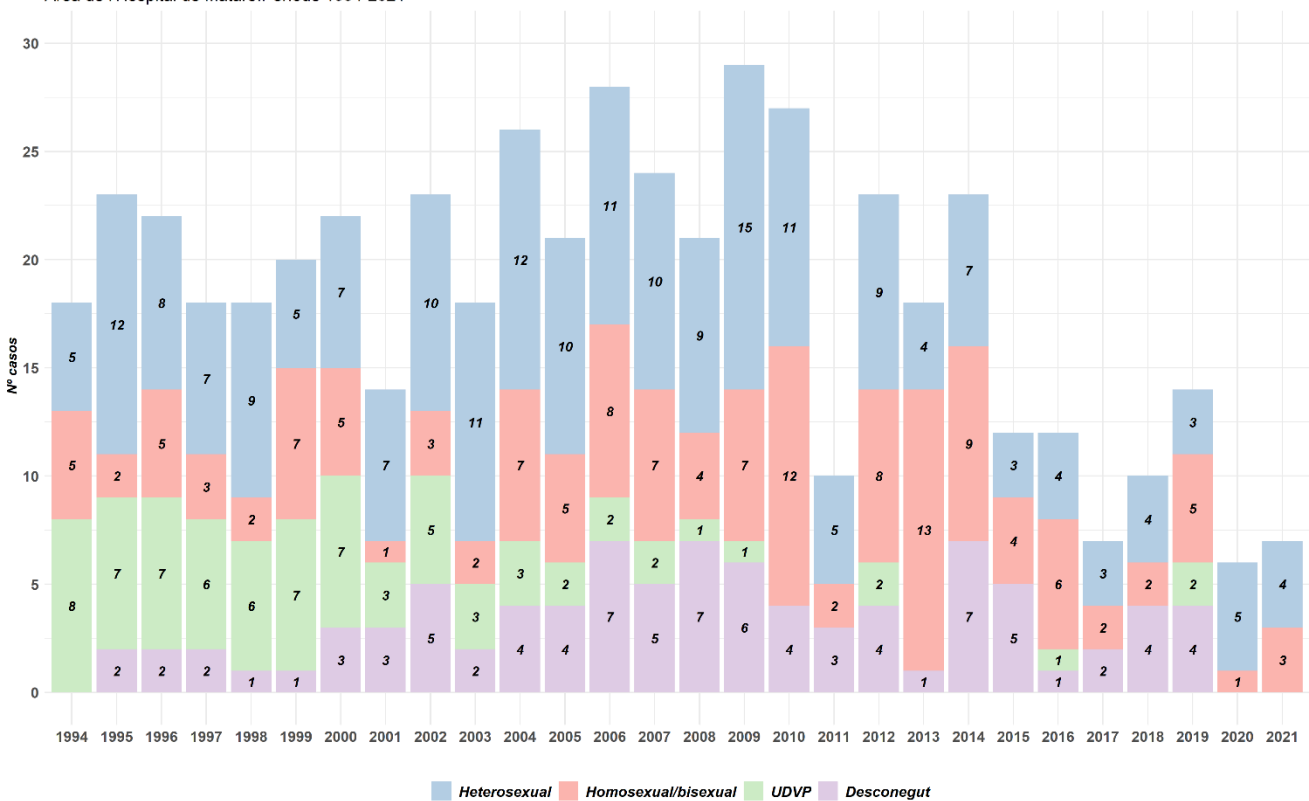
¹ Àrea de l'Hospital de Mataró: comarca del Maresme menys els municipis de Montgat i Tiana.

² Usuaris de drogues per via parenteral

Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

G1.7 Vies de transmissió de noves infeccions de VIH

Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021

Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

G1.8 Distribució dels nous casos i les noves infeccions de VIH per grup de transmissió

Període 2017-2021

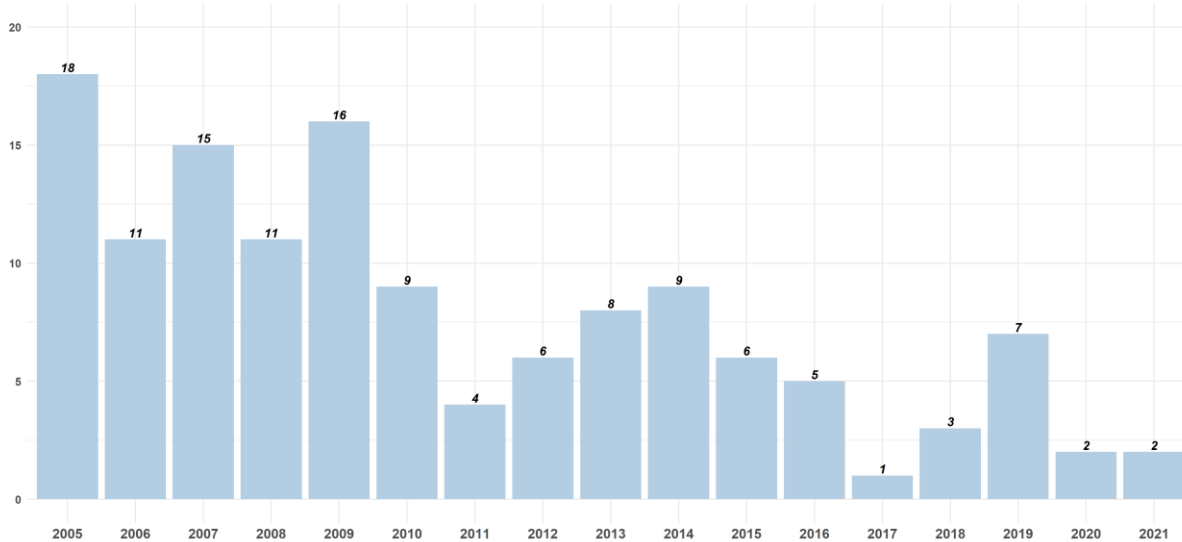
Font: elaboració a partir de casos diagnosticats i registrats per la UFS de l'Hospital de Mataró

C. Casos de sida registrats

Segons dades de la Unitat Funcional de la Sida de l'Hospital de Mataró, l'any 2021, es van diagnosticar 2 casos de sida a l'àrea de l'Hospital de Mataró, el mateix nombre que fa un any. L'any 2021, la taxa de casos de sida a l'àrea de l'Hospital de Mataró se situa en l'0,46 per cada 100.000 habitants. L'any 2020, a Catalunya, segons dades del CEEISCAT, la taxa de sida és de 0,4 casos per cada 100.000 habitants, en base a casos notificats.

G1.9 Nombre de casos de sida*

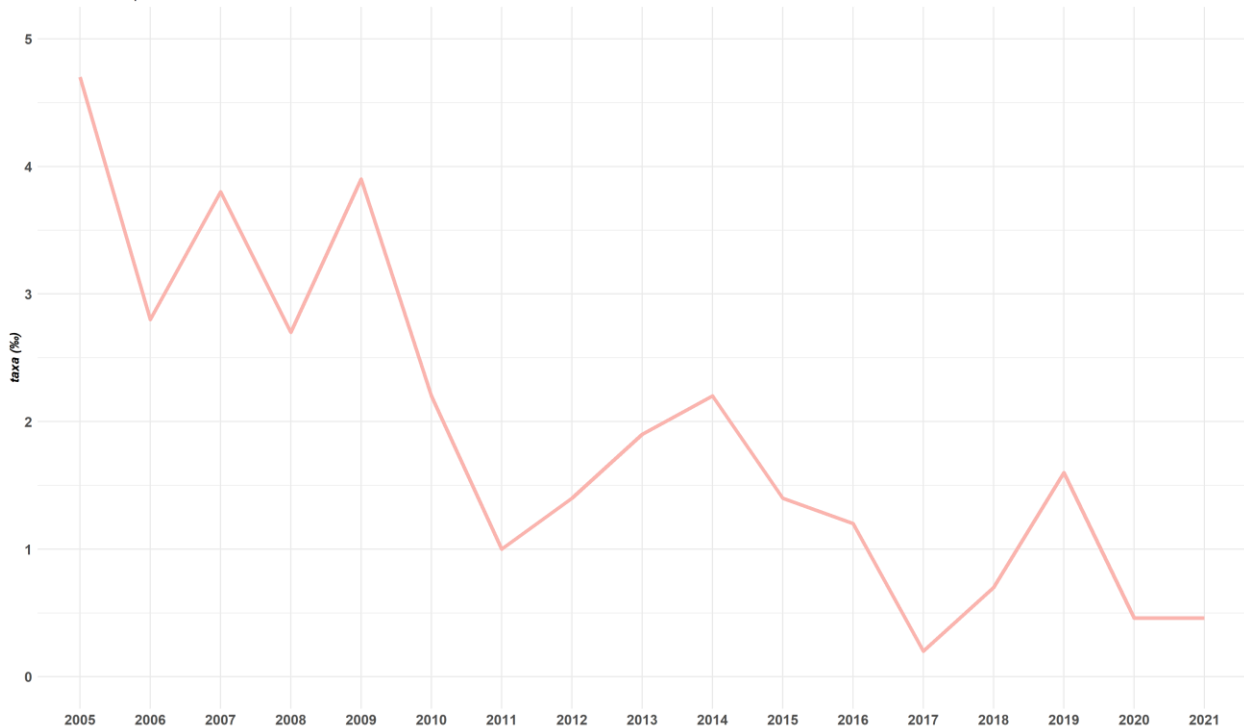
Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021

*De tots els pacients controlats per l'UFS.
Font: elaboració a partir de dades de l'UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

G1.10 Taxa anual del nombre de casos de sida

Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 2005-2021

*De tots els pacients controlats per la UFS.
Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

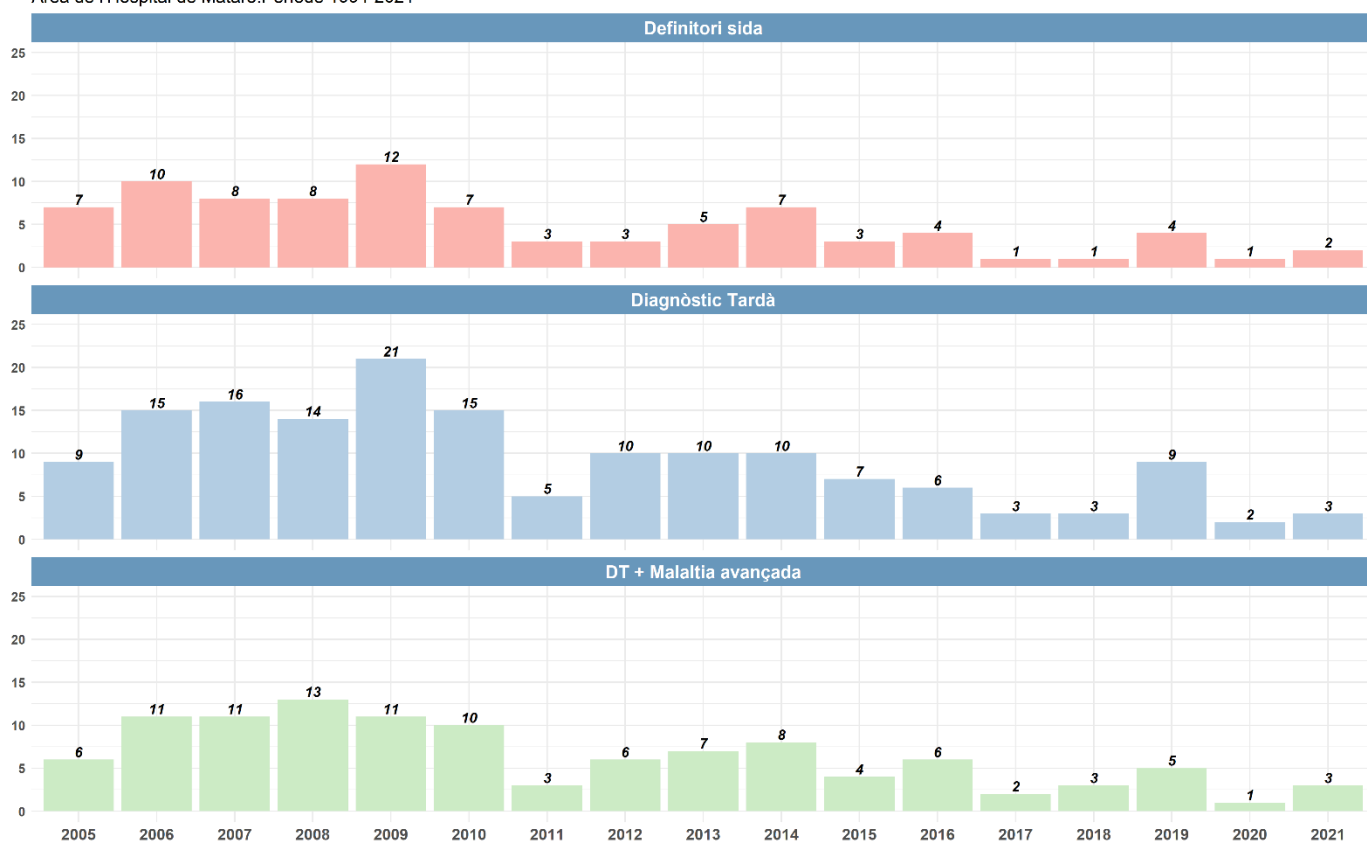
D. Retard diagnòstic de les noves infeccions de VIH

L'any 2021, el 28,6% de les noves infeccions de VIH debuten com a sida. Aquest és un percentatge superior al registrat l'any 2020 i igual al de fa dos anys. Així mateix, l'any 2021, també registra un repunt en el percentatge de diagnòstic tardà (DT) -42,9%- i diagnòstic tardà i malaltia avançada (DTA)¹ -42%-, respectivament. Mentre el valor anual de DT se situaria entorn la mitjana dels darrers cinc anys, el DTA se situa clarament per sobre.

En el conjunt de la sèrie, període 2005-2021, la mitjana de noves infeccions amb diagnòstic definitori de sida és de 5,1 casos, 9,3 pel que fa al diagnòstic tardà i 6,5 en relació al diagnòstic tardà i malaltia avançada. En els darrers cinc anys, aquestes mitjanes han estat d'1,8, 4 i 2,8 casos; valors inferiors als del període quinquennal anterior, període 2012-2016, en què van ser de 4,4, 8,6 i 6,2 casos, respectivament.

G1.11 Diagnòstic tardà de les noves infeccions. Nombre total de casos

Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021

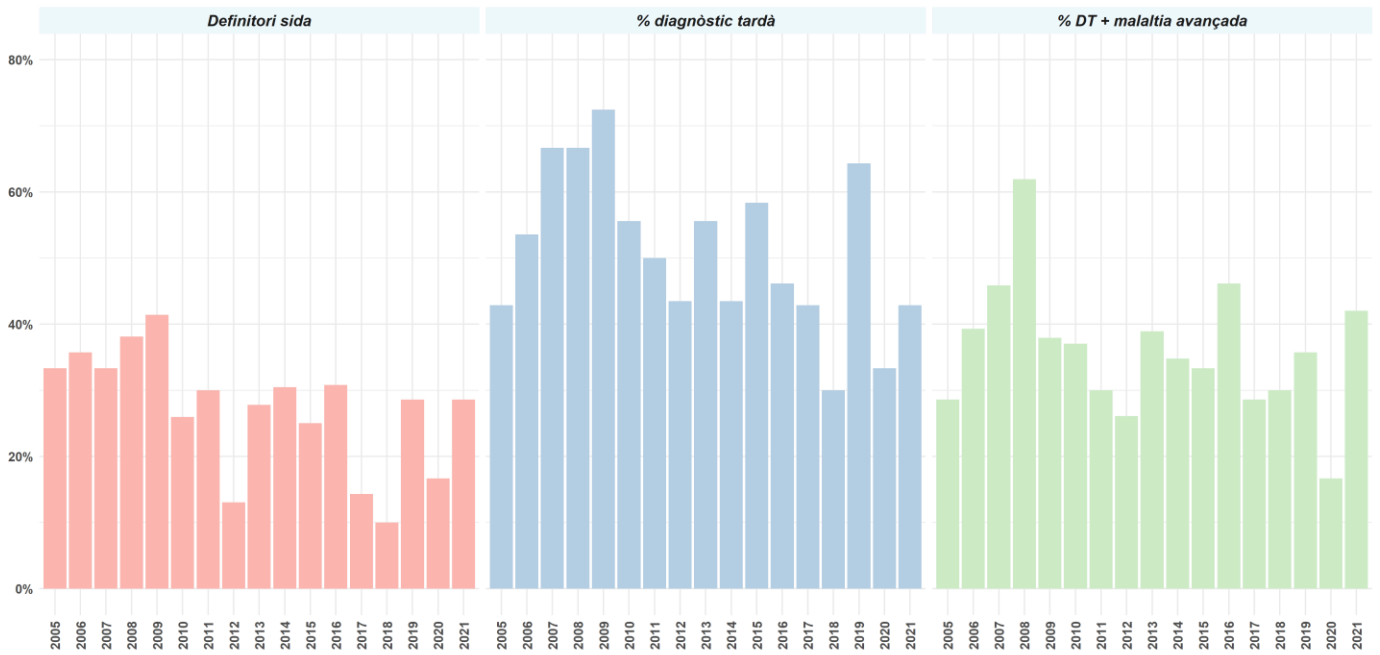

Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

En termes relatius, en el període 2017-2021, els casos que debuten com a diagnòstic definitori de sida representen el 20,5% del total de les noves infeccions, el diagnòstic tardà el 45,5% i el DT i malaltia avançada el 31,8%. Respecte el període 2012-2016, les diferències percentuals són de -4,26, -2,86 i -3,01 punts, respectivament.

¹ Es considera diagnòstic tardà (DT) de la infecció pel VIH quan la xifra del recompte de limfòcits CD4 més pròxima al diagnòstic és inferior a 350 cels/microlitre (µL) i DT amb malaltia avançada (DTA) quan el recompte de limfòcits CD4 és inferior a 200 cels/µL o bé el diagnòstic de VIH coincideix amb el de SIDA.

G1.12 Evolució del recompte de CD4 al diagnòstic de VIH. Àrea de l'Hospital de Mataró
 Període 2009-2021

Font: elaboració a partir de dades de la UFS de l'Hospital de Mataró

II. PREVENCIÓ DEL VIH I LA SIDA

1. Programa Àmbit Maresme

Àmbit Maresme és un programa de prevenció comunitària i de suport a persones sensibilitzades o afectades per la sida. Des de l'any 1999, la Fundació Àmbit Prevenció ofereix informació general, sensibilització comunitària, atenció social i accions de voluntariat. El programa dona atenció psicològica a persones afectades des de la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró.

A. Cursos de formació en prevenció del VIH/SIDA i formació d'agents de salut

En el bienni 2020-2021, la Fundació Àmbit Prevenció ha fet formació com agents de salut en prevenció del VIH/SIDA a un total de 17 alumnes del centre universitari TecnoCampus Mataró. Una xifra molt inferior a la registrada en anys anteriors i que dibuixa una tendència a la baixa que s'explica per l'absència d'estudiants de secundària i cicles formatius. Per entendre aquesta davallada, a més de l'impacte de la COVID-19 i la menor dotació econòmica de les accions preventives de VIH i Sida en la darrera dècada i particularment d'aquesta actuació, cal tenir en compte el fet que es tracta d'una formació no integrada en el currículum escolar i que són els centres els que la sol·liciten a voluntat. Un fet aquest que juga en el seu contra, perquè cal tenir present que els alumnes de secundària disposen d'un nombre molt limitat d'hores de lliure disposició per poder-la realitzar quan no queda clara la seva continuïtat.

T2.1 Programa Àmbit Maresme. Agents de salut formats en prevenció de VIH i Sida

Total per tipologia 2004 - 2021

any	Estudiants	Centres de joves	Centres de formació d'adults	Formació a voluntaris	Formació a professionals	TOTAL
2004	99		10			109
2005	80		180	6	22	288
2006	152			5	23	180
2007	67	13		6		86
2008	109	8		2	25	144
2009	184	46	148		24	402
2010	129		90	7		226
2011	167	4		12		183
2012	98		214	16		328
2013	128		54	6	80	268
2014	50		62	13		125
2015	51		19	17		87
2016	110		22	12		144
2017	126			26		152
2018	62			18		80
2019	28			37		65
2020 ¹	10					10
2021	7					7
TOTAL	1.657	71	799	183	174	2.884

¹ Anys 2020 i 2021: Formació agents de salut espai universitat Tecnocampus

Font: Fundació Àmbit Prevenció

L'any 2020 al TecnoCampus de Mataró els agents i les agents de salut, realitzen una taula informativa on hi ha diferents tríptics informatius sobre VIH/Sida i altres Infeccions de transmissió sexual (ITS), serveis a on es poden adreçar i preservatius. Conjuntament amb la taula es van realitzar activitats dinamitzadores en les que hi van participar 61 persones, a totes se'ls hi va facilitar informació i material informatiu i de prevenció

(preservatius). La valoració mitja pel que fa al grau de satisfacció dels i les agents de salut ha estat de 9 sobre 10.

T2.2 Programa Àmbit Maresme. Agents de salut formats en prevenció de VIH i Sida i impacte
Període 2020 - 2021

any	Activitat	Lloc de realització	Assistents	Tipologia	Valoració
2020	Taules informatives i dinàmiques	Tecnocampus	61	Agents de salut universitaris	9
2021 ¹	Formació telemàtica	Tecnocampus	42 ²	Agents de salut universitaris	
TOTAL	—	—	103	—	9,0

¹ A causa COVID-19 la formació dels agents de salut és telemàtica

² Total casos que responen a l'enquesta telemàtica

Font: Fundació Àmbit Prevenció

L'any 2021, a causa de la COVID-19, la formació d'Agents de Salut es fa via telemàtica. La intervenció entre iguals no es va poder realitzar de forma presencial, de manera que es generen continguts a través de les xarxes socials i es fa una enquesta que va ser resposta per un total de 42 alumnes, 23 dones i 19 homes.

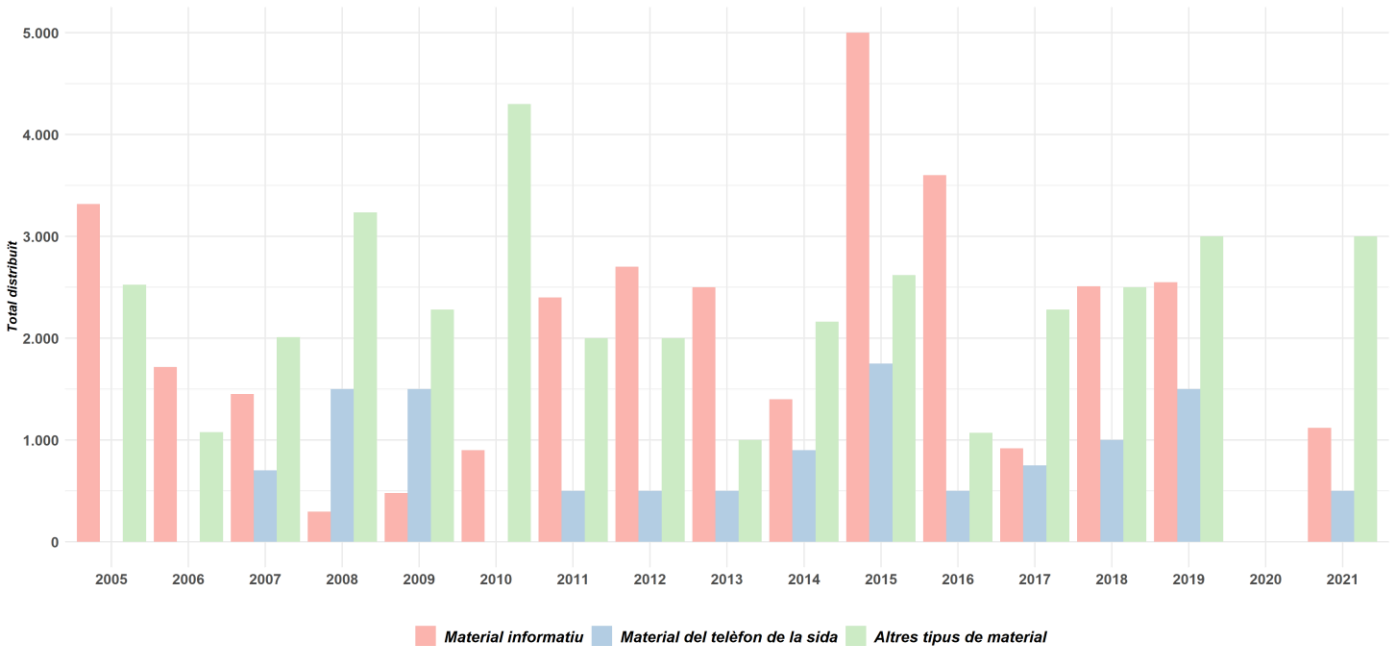
B. Materials d'informació i sensibilització

Des de l'any 2005, des del Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró i la Fundació Àmbit Prevenció, s'ha distribuït a través de diferents serveis de la ciutat, tot un seguit de materials informatius i de sensibilització sobre la sida. Les mesures adoptades per a la prevenció de la Covid-19 és el que explica el fet que no s'hagi distribuït cap material durant l'any 2020.

En termes històrics, des de l'any 2005 i fins el 2021, el programa havia distribuït un total de 32.858 materials informatius –fullets, manuals, llibres i guies-, 12.100 materials del telèfon de la sida i 37.054 materials diversos de conscienciació, prevenció i informació sobre la problemàtica del VIH i la sida, com podrien ser els llacets vermells del dia de la sida o els pòsters. En els darrers cinc anys, s'ha distribuït un total de 21.629 materials, 6.571 menys que en el període 2012-2016.

G2.1 Programa Àmbit Prevenció. Material de sensibilització distribuït*

Període 2013-2021

*No es comptabilitza el nombre de preservatius distribuïts
Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró i Fundació Àmbit Prevenció

C. Indicadors d'inserció social i laboral

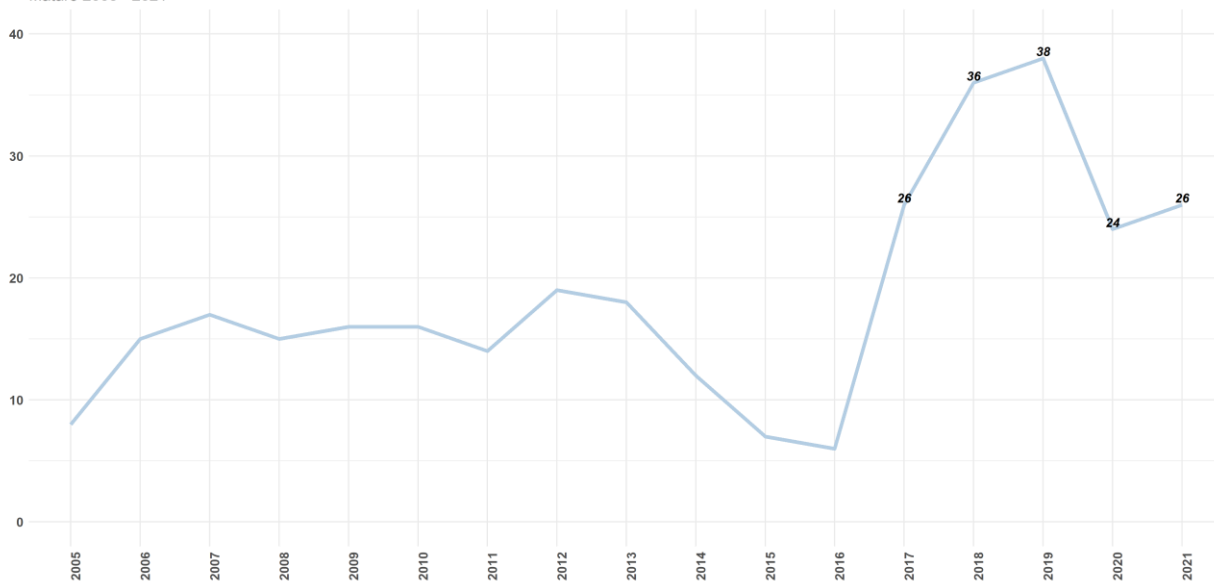
Les persones ateses dins del programa són persones d'edat adulta i poca formació, amb trajectòries laborals curtes i farcides per tasques informals i buits laborals. La inestabilitat personal i de l'entorn en el qual es mouen dificulten el procés d'inserció sociolaboral i fa que normalment estiguem parlant d'itineraris a llarg termini.

L'any 2021, s'han atès 26 persones: 14 dones, 11 homes i 1 transgènere. Pel que fa a la procedència: 16 (62%) són autòctones, 7 (30%) originàries d'Àfrica del nord i central, 1 (4%) originària de Pakistan, 2 (8%) provinents de Sud-Amèrica. La mitjana d'edat de les persones ateses és de 49 anys. Sent molt similar la d'homes (46 anys) i les de dones (45 anys).

Aproximadament una tercera part de les persones ateses estan en seguiment social i realitzant un itinerari d'inserció i la resta reben atenció psicosocial. Les persones que tan sols es troben en seguiment psicosocial són aquelles que, en termes generals, s'observa que tenen un estat biopsicosocial més deteriorat i/o per diferents motius -situació sanitària, recaigudes, etc., fan un retrocés i necessiten un procés més llarg per assolir una estabilitat que els permeti iniciar canvis cap a la inserció sociolaboral.

G2.2 Programa Àmbit Maresme. Persones en el programa d'inserció laboral

Mataró 2005 - 2021

Font: Fundació Àmbit Prevenció

2. Programes de sexualitat i afectivitat

Des de diferents serveis de la ciutat s'efectuen diferents programes de formació en sexualitat i afectivitat que tenen com a objectiu l'adquisició de coneixements, actituds i valors positius vers la sexualitat, els canvis fisiològics i psicològics de l'adolescència, i els elements associats a les relacions interpersonals que acaben incidint en la reducció dels embarassos no desitjats, la violència de gènere, les malalties de transmissió sexual com la transmissió del VIH.

A. Programa coneix, respecta, estima

Des del Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró, el Programa Coneix, respecta, estima, adreçat als alumnes d'Educació Secundària Obligatòria (ESO), pretén millorar els coneixements, les actituds i els valors dels joves envers la salut sexual i reproductiva.

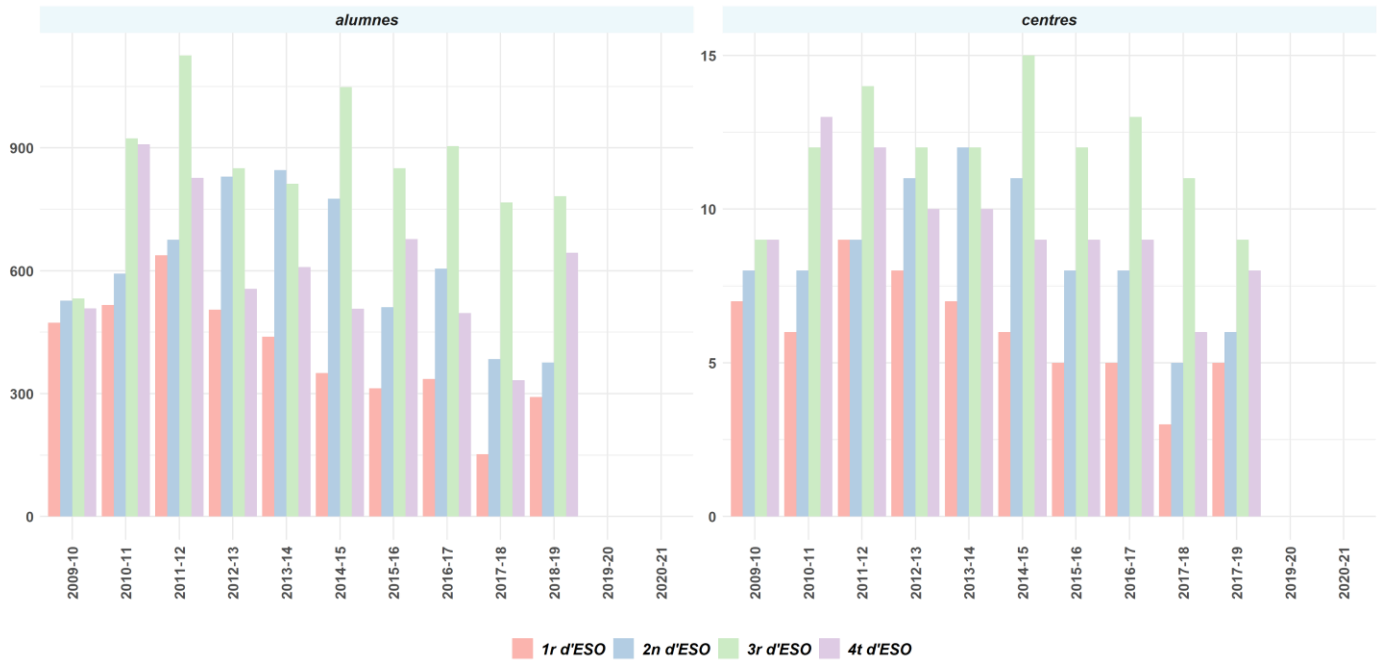
El programa neix a partir dels tallers de sexualitat i afectivitat que des del 1995 s'oferien a tots els alumnes del primer cicle de l'ESO. El programa consta de quatre quaderns, un per a cada nivell de l'ESO. Els objectius s'han definit pensant en el moment evolutiu dels nois i les noies i en la continuïtat del programa. Per mirar d'afavorir la participació dels alumnes, es proposen activitats a nivell individual, en petit grup i en grup gran. Hi ha algunes activitats que van acompanyades de fitxes de treball per als alumnes i d'altres amb informació per als professors.

Es una proposta pedagògica estructurada que permet el treball interdisciplinari i coordinat entre professionals docents i professionals sanitaris. Les activitats proposades es poden complementar amb altres intervencions provinents d'entitats i professionals externs a la secció de salut pública, que s'ajusten als objectius del programa, com són: taller de prevenció de la violència de gènere Bon rotllo! i tallers d'anticoncepció i prevenció del VIH de l'Associació de planificació familiar i de la Fundació Àmbit Prevenció.

Tal com es pot observar en els gràfics, tot i que el programa s'aplica a diferents centres, no es disposa de les dades de seguiment dels darrers dos cursos atès que des del Servei Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró no disposa dels recursos necessaris per actualitzar el material i efectuar el seguiment.

G2.3 Programa coneix, respecta, estima. Nombre de centres i alumnes participants

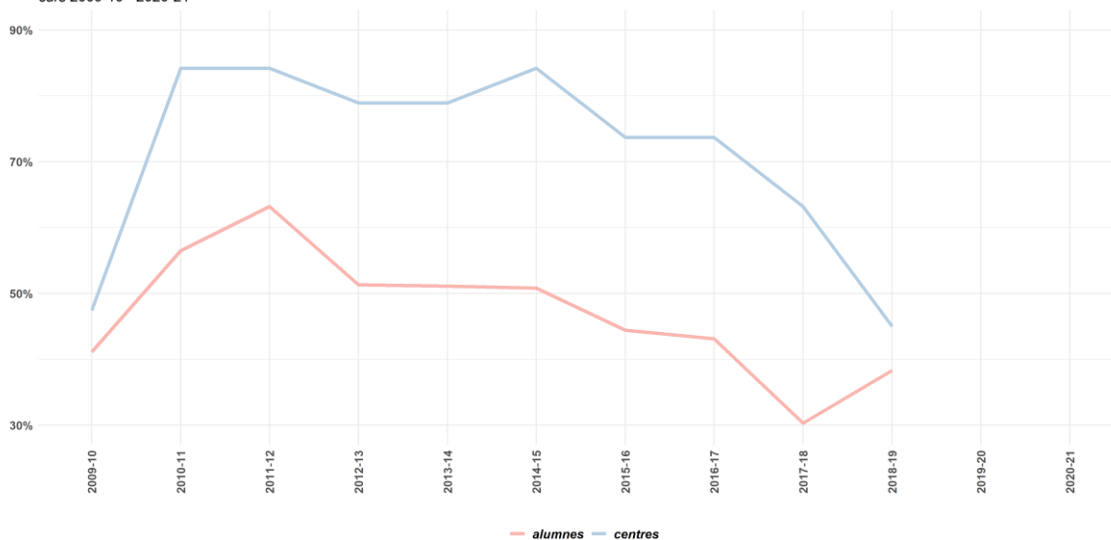
curs 2009-10 - 2020-21

Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró

G2.4 Programa coneix, respecta, estima. Percentatge de participació dels alumnes i centres escolars d'ESO

curs 2009-10 - 2020-21

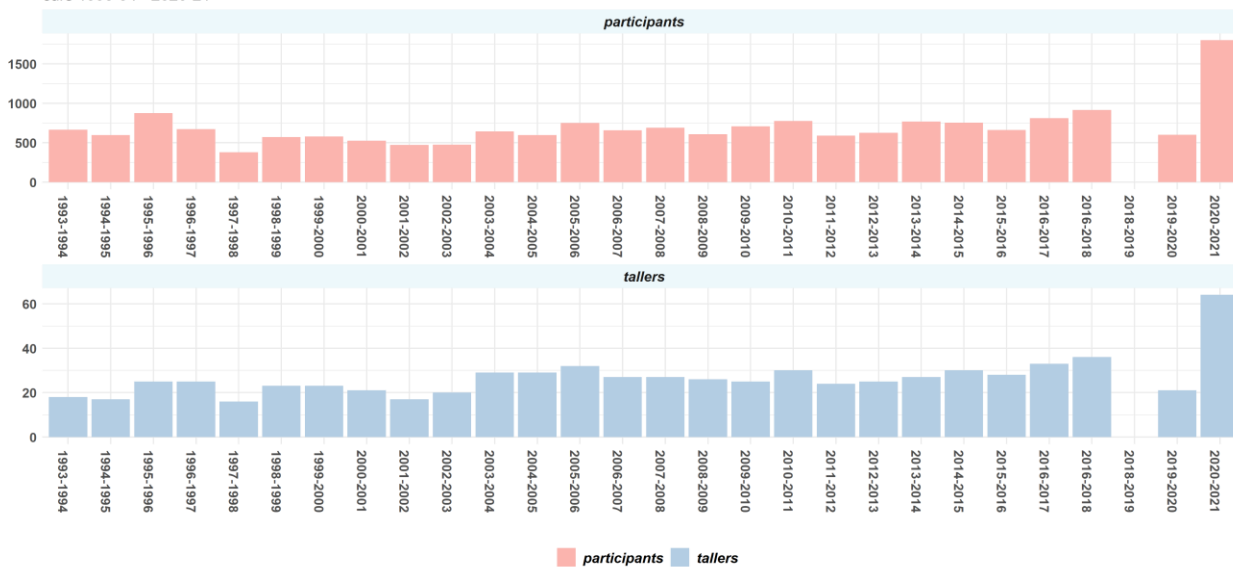
Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró

B. Tallers d'educació afectiva i sexualitat

Des del Programa d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR) s'ofereix formació als estudiants de tercer i quart d'ESO d'educació afectiva i sexualitat, també es posa a disposició un espai d'atenció a la dona i a la parella en temes relacionats amb la sexualitat i la reproducció, a més de tenir un espai de Consulta Jove. Després de dos cursos en què els efectes de la COVID-19 i les mesures adoptades han fet impossible o molt difícil la realització dels tallers amb els estudiants d'ESO, el curs 2019-2020 es reprenien amb un total de 600 alumnes que representaven el 20,42% dels alumnes d'ESO de 3r i 4r d'ESO; un nombre d'alumnes i un percentatge àmpliament superat el següent, curs 2020-2021, amb 1.800 alumnes que donen compte del 60% dels alumnes de la segona fase de l'ESO.

G2.5 Tallers d'educació afectiva i sexualitat per a estudiants de 3r i 4t d'ESO. Nombre de tallers i alumnes participants

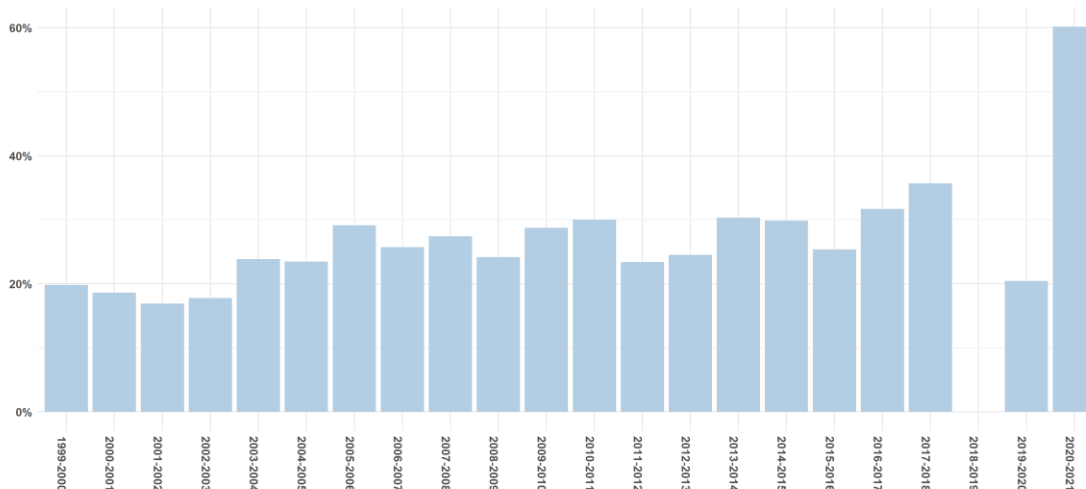
curs 1993-94 - 2020-21

Font: Programa d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR)
*No disponibles les dades del curs 2018-19 i el nombre de tallers dels cursos 2019-20 i 2020-21

G2.6 Tallers d'educació afectiva i sexualitat per a estudiants de 3r i 4t d'ESO. Percentatge sobre el total d'alumnes d'ESO

curs 1993-94 - 2020-21

Font: Centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR)
*No disponibles dades curs 2018-2019

3. Programa d'accessibilitat a preservatius

Potenciar i facilitar l'ús dels preservatius és un objectiu prioritari per a la prevenció de la infecció del VIH i la sida. Així doncs, des de l'any 1995 s'han anat diversificant els punts de distribució per facilitar la seva accessibilitat.

CondóStar

Capsa en format de paquet de tabac amb tres preservatius que es distribuïa des del 1995 i fins a la fi del 2005 a través de màquines expenedores de tabac en l'àmbit dels bars musicals i discoteques. A partir del mes de gener del 2006 –amb l'entrada en vigor de la Llei 28/2005, de 26 de desembre, en la qual es fa referència a la incompatibilitat de poder subministrar altres productes a les màquines expenedores de tabac (Article 4t)-, les capsas editades s'han facilitat als joves en espais juvenils o des del Servei d'informació del Sidral als instituts d'educació secundària.

Preservatius a l'engròs

Preservatius femenins i masculins que es distribueixen gratuïtament des de l'any 1996 des de diversos centres i serveis sociosanitaris de la ciutat: Centre d'Atenció a les Drogodependències, Programa Àmbit Maresme, Unitat Funcional de Sida, SIDRAL, PASSIR...

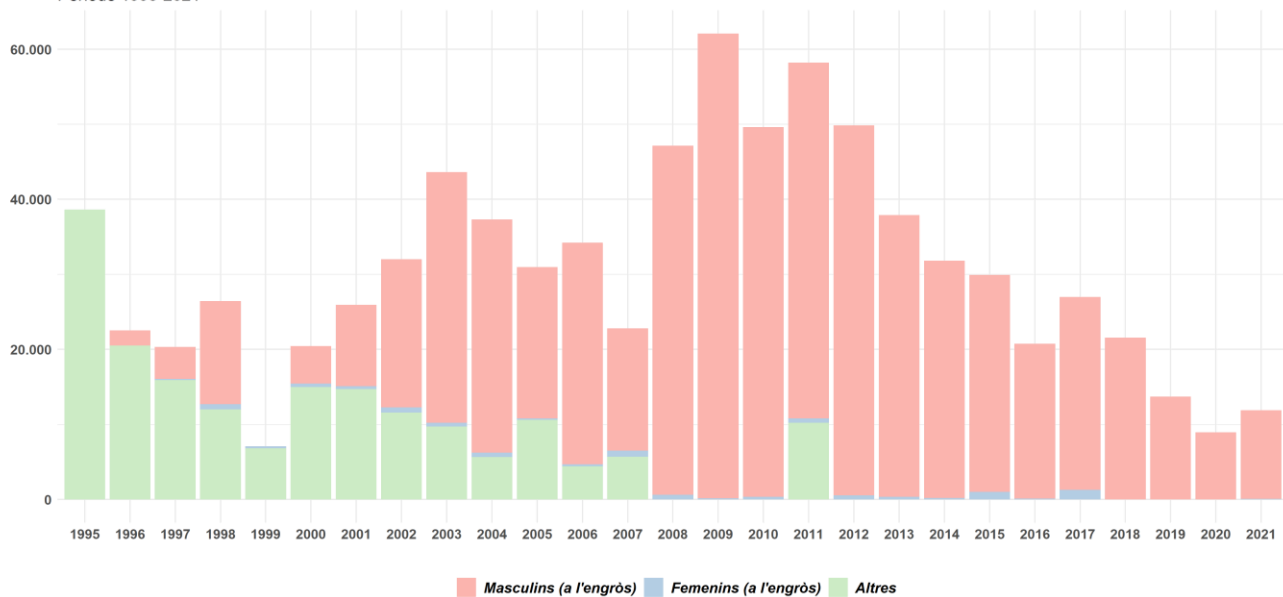
Des de l'any 2013, una de les raons de la progressiva disminució del nombre de preservatius distribuïts per les campanyes de prevenció és el canvi de criteris sobre la seva distribució per part de l'Agència de Salut Pública de la Generalitat de Catalunya. Una modificació de criteris que ha resultat en una reducció del nombre total de preservatius facilitats anualment a les administracions locals.

En els dos darrers anys i particularment l'any 2020, el programa s'ha vist afectat per la incidència de la COVID-19 i les mesures adoptades per fer-hi front.

L'any 2021, s'han distribuït un total de 11.875 preservatius a l'engròs, 2.921 més que l'any anterior, variació relativa de +32,6%. En el període 2017-2021, el nombre total de preservatius distribuïts és de 83.084, -87.174 que en el període quinquennal anterior, període 2012-2016, la qual cosa representa una disminució del -51,02%.

G2.7 Programa d'accessibilitat a preservatius*

Període 1995-2021

*Altres: bàsicament la campanya CondóStar

Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró

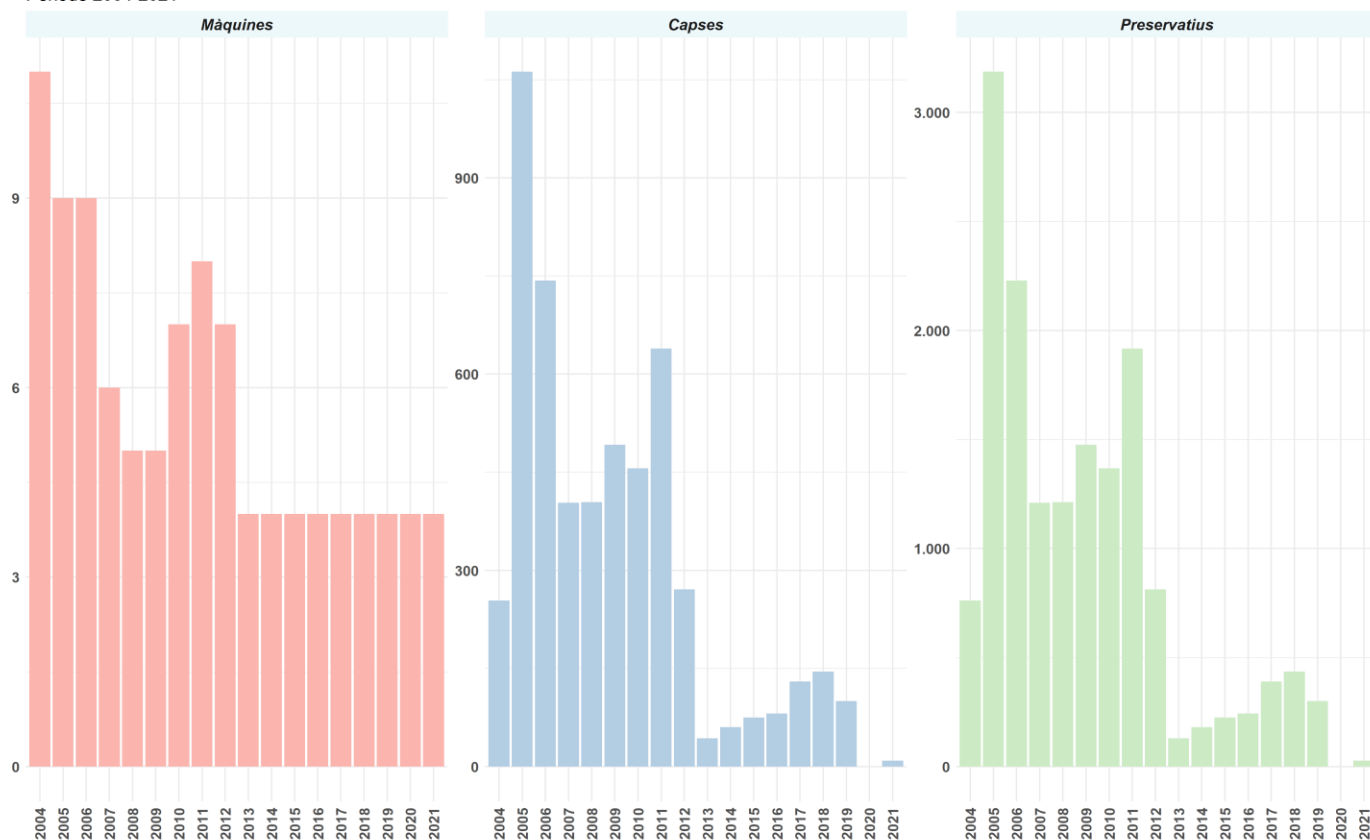
Si al nombre de preservatius a granel s'hi afegeix el total dels dispensat a través del Programa Màquina, el total de l'any 2021 puja fins als 11.902, una quantitat 2.948 preservatius superior a la registrada el 2020, fet que significa una variació positiva del +32,9%. En els darrers cinc anys, la suma total dels preservatius distribuïts a granel i a través del Programa Màquina és igual a 84.236, -87.612 respecte el període 2012-2016.

Programa Màquina

En aquest apartat només es computa el nombre de preservatius distribuïts a través de les màquines expenedores instal·lades a Mataró del Programa Màquina, iniciat l'any 2004, pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. El nombre total de màquines i la seva localització han anat canviant amb el temps. L'any 2019, el nombre de caps distribuïdes a través de les màquines en funcionament a la ciutat ha estat de 100, el que suposa un nombre total de 300 preservatius.

G2.8 Programa màquina. Nombre de màquines, capsos i preservatius distribuïts

Període 2004-2021

Font: Programa per a la Prevenció i Assistència de la Sida. Direcció General de Salut Pública. Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

4. Programa d'anticoncepció d'emergència

Des de l'1 d'octubre de 2004, el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya ha garantit la dispensació gratuïta de Levonorgestrel i Ulipristal Acetat com a mètode de tractament en la prevenció de l'embaràs¹. El tractament té una indicació ocasional, d'emergència, davant de situacions que suposen un risc d'embaràs posterior a una relació coital per un ús incorrecte del mètode anticonceptiu emprat o per oblit. No protegeix davant les infeccions de transmissió sexual i el seu ús continuat pot comportar diversos efectes secundaris.

Es tracta d'un tractament de dispensació gratuïta a la xarxa sanitària pública – centres d'atenció primària, centres d'atenció a la salut sexual i reproductiva, serveis d'urgències-. A Mataró, la dispensació s'efectua des de 10 recursos: 7 centres d'atenció primària, 2 centres d'urgències i des del Centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR).

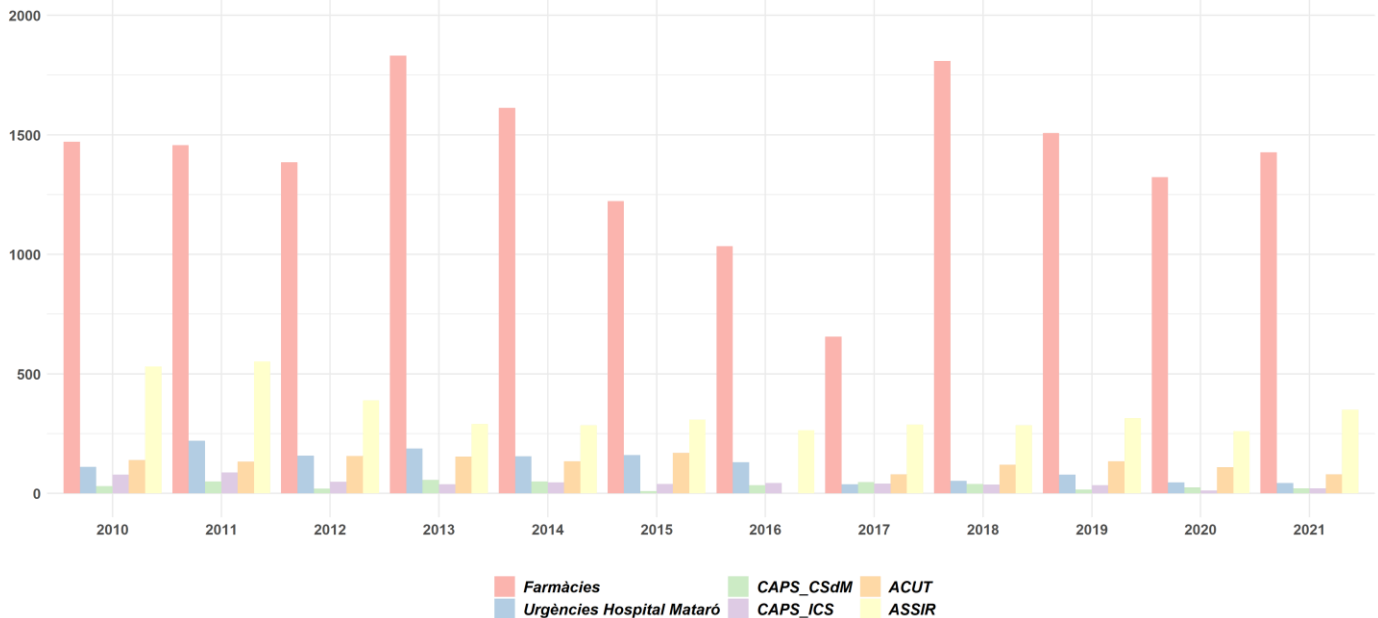
A les farmàcies de Catalunya, des del 28 de setembre de 2009, es dispensa sense recepta mèdica. Aquest fet, facilita l'accessibilitat però dificulta el consell professional des de la farmàcia i la coordinació entre serveis per assegurar una atenció adequada a cada cas.

¹. Tractament de la contracepció d'emergència hormonal que s'administra per via oral, popularment conegut com a pastilla de dia després.

A partir de les dades a que ha tingut accés aquest observatori, es pot dir que en els dos darrers anys s’han distribuït un total de 3.718 tractaments. Les farmàcies han distribuït el 73,94%, el Centre d’atenció a la Salut sexual i reproductiva (ASSIR) el 16,41%, Atenció continuada i urgent territorial (ACUT) el 5,11% i el Servei d’Urgències de l’Hospital de Mataró i el Centres d’atenció primària de l’ICS i del CSdM el 2,42 i el 2,12%, respectivament.

G2.9 Programa d’anticoncepció d’emergència. PDD distribuïdes per serveis*

Període 1995-2021

*Levonorgestrel, Ulipristal acetat i Postinor (ICS)

Font: Servei Farmàcia DAP Metropolitana Nord Institut Català de la Salut, Direcció d’atenció primària Consorci Sanitari del Maresme, Farmàcies comunitàries de Mataró

5. Programa d’intercanvi de xeringues

L’objectiu del PIX és disminuir la incidència de la infecció del VIH i altres malalties infeccioses entre els usuaris de drogues per via parenteral (UDVP) i disminuir l’abandonament de xeringues a la via pública.

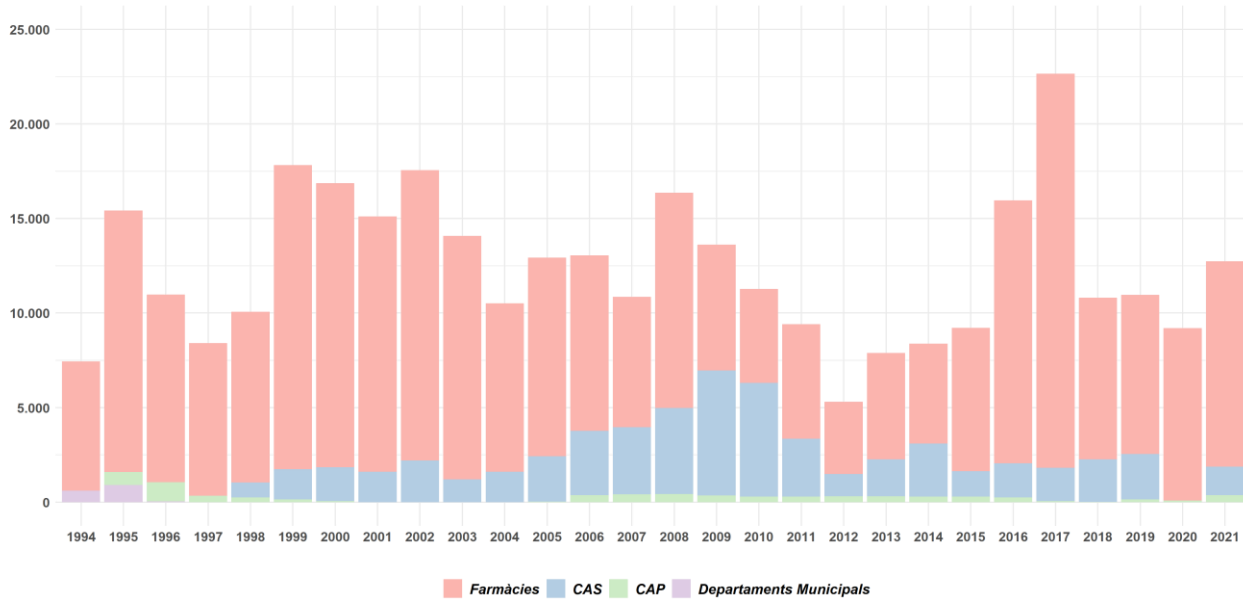
El programa compta amb la col·laboració de diversos recursos sanitaris de la ciutat: 20 farmàcies l’any 2021, un centre d’atenció primària (CAP) i el Centre d’Atenció a les Drogodependències (CAS).

Aquest programa també compta, des de l’octubre de l’any 2008 del recolzament del Programa d’Agents de Salut. Actualment ASAUPAM, en coordinació amb el Centre d’Atenció a les Drogodependències, efectua un seguiment de les zones amb indicis de consum. Així doncs, dos agents de salut visiten periòdicament les zones identificades, estableixen contacte amb els usuaris i els faciliten/intercanvien el material d’injecció o el recullen en les zones esmentades.

L’any 2021, el Programa d’Intercanvi de Xeringues (PIX) va distribuir un total de 12.730 kits, la xifra més elevada des de l’any 2017. Per serveis, les farmàcies han distribuït el 85,31% dels kits (10.860) –respecte fa un any +1.751, el Centre d’Atenció i Seguiment de les Drogodependències (CAS) l’11,78% (1.500) – respecte l’any 2020 +1.500 i els CAP el 2,91% (370)–respecte fa un any +277.

G2.10 Programa d'intercanvi de xeringues. Distribució de kits per servei

Període 1994-2021

Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró

El PIX té com objectiu minimitzar la presència de xeringues a la via pública. Per assolir aquest objectiu s'han posat en marxa tot un seguit d'accions per minimitzar-ne la presència:

Acció 1.

Registre de recollida de les xeringues recollides a la via pública.

Acció 2.

Recollida higiènica i gestió dels residus.

Acció 3.

Actuació que s'efectua en casos d'urgència des del Servei de la Policia Local.

Acció 4.

Seguiment de les zones amb indicis de consum.

Acció 5.

Actuació coordinada dels diversos serveis davant la detecció de zones de consum.

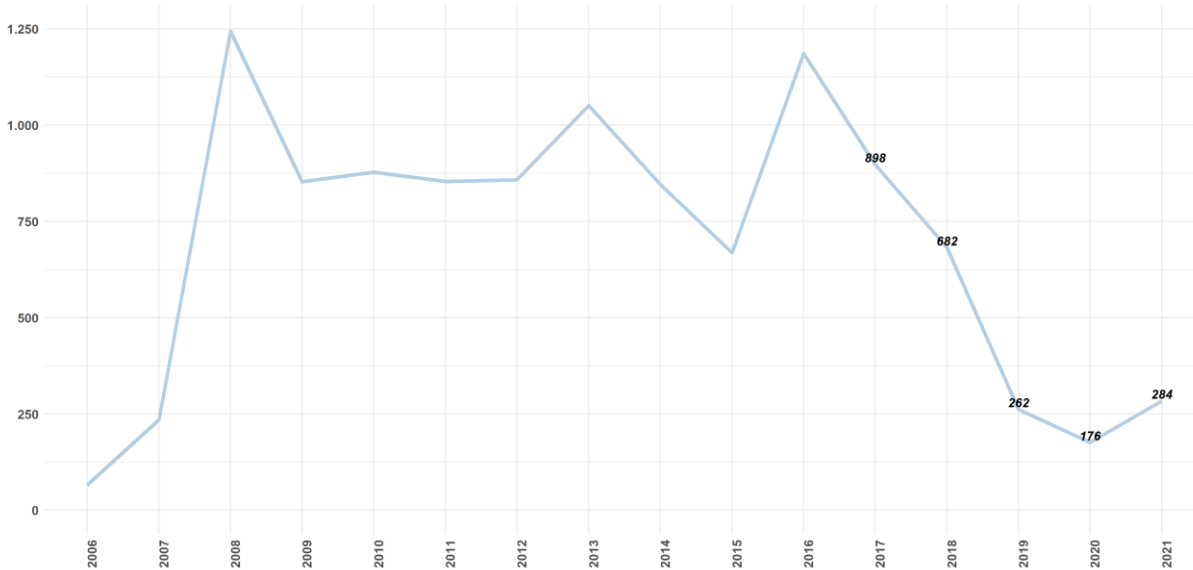
Arran de les actuacions efectuades des dels diversos serveis es disposa d'un registre sistemàtic de la recollida de xeringues, bàsicament per part del Servei de Manteniment, el Servei de la Policia Local i el Centre d'Atenció a les Drogodependències. A les zones amb indicis de consum s'ha incrementat la neteja i s'ha establert contacte amb els usuaris de drogues amb l'objectiu de reduir els danys relacionats amb el seu ús, facilitar la recollida de xeringues i posar-los en contacte amb els recursos de tractament.

L'any 2021 es tanca amb un total de 284 xeringues recollides a la via pública, un registre superior al mínim registrat l'any 2020 (176), en plena pandèmia. En perspectiva, el total de xeringues recollides el darrer any és un dels més baixos de tota la sèrie. En el període 2017-2021, el nombre de xeringues recollides a la via

pública suma un total de 2.302, -2.308 respecte al quinquenni anterior, període 2012-2016, fet que representa una variació relativa del -50,1% .

G2.11 Nombre anual de xeringues recollides a la via pública

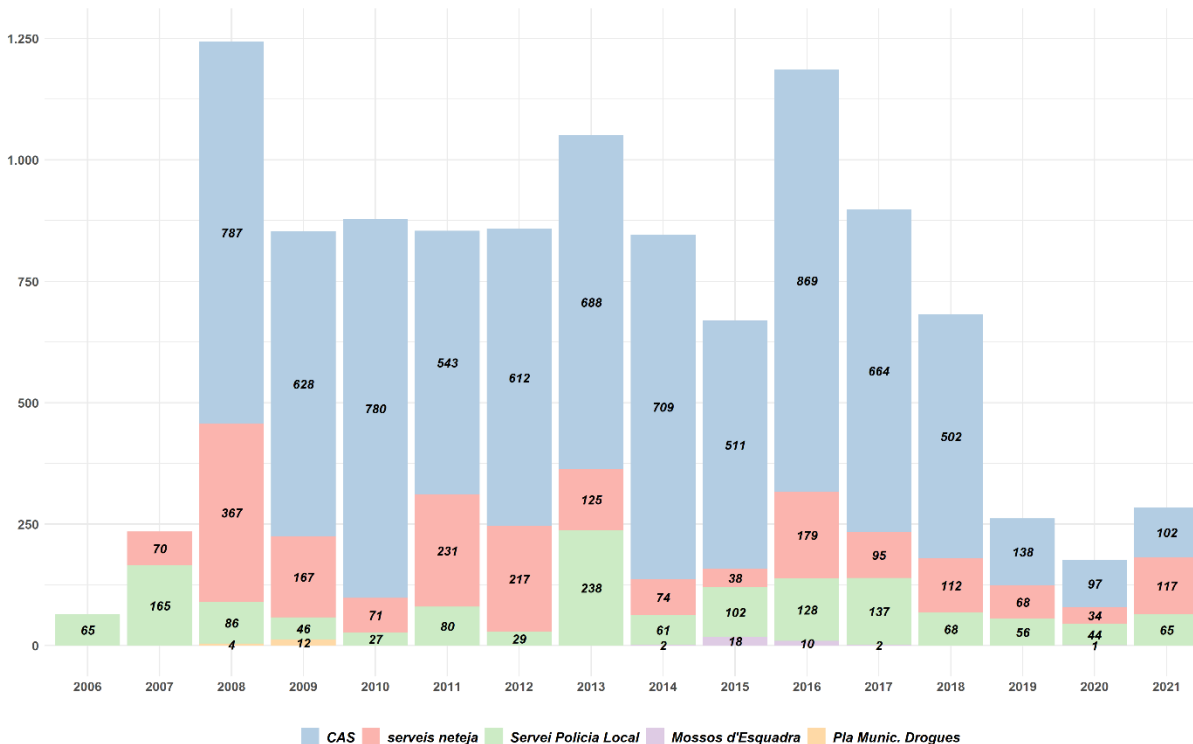
Mataró 2006 - 2021

Font: elaboració a partir de les dades facilitades pels diferents serveis participants en la recollida

G2.12 Nombre anual de xeringues recollides a la via pública per servei

Període 2000-2021

Font: elaboració a partir de les dades facilitades pels diferents serveis participants en la recollida

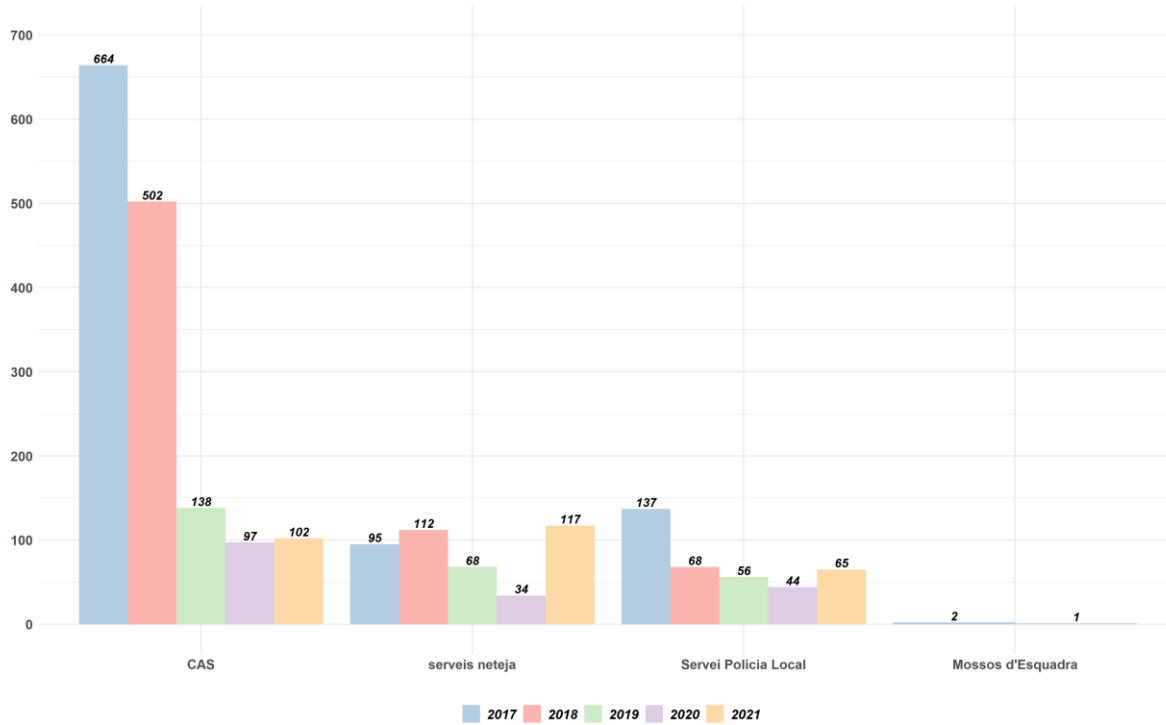
Per serveis, l'any 2021, el CAS-ASAUPAM ha recollit un total de 102 xeringues, Serveis de Neteja de l'Àrea d'Espais Públics (ASSOC, BRIGADA, CEO, FCC-JAR) 117 i el Servei de la Policia Local 65. L'increment més

significatiu respecte a l'any anterior -any de confinament per la COVID, és el dels Serveis de Neteja de l'Àrea d'Espais Públics que ha passat de 34 a 117.

En el període 2017-2021, aquest serveis han recollit 1.503, 399 i 370, respectivament.

G2.13 Nombre anual de xeringues recollides a la via pública per servei

Període 2017-2021

Font: elaboració a partir de les dades facilitades pels diferents serveis participants en la recollida

6. Programa de manteniment amb metadona

Nombre d'inclusions i persones usuàries

L'any 2021 es van registrar 84 inclusions al PMM -79 al CAS i 5 a farmàcies. La mitjana anual de persones usuàries és de 121,6 pacients, inferior a la de l'any passat -132,2- i la menor dels darrers 10 anys.

T2.3 Programa de manteniment amb metadona (PMM)

Període 1994-2021

any	Inclusions		Usuaris	
	nombre	var(%)	mitjana	var(%)
1994	94		49,00	
1995	78	-17,02	78,20	59,59
1996	77	-1,28	94,00	20,20
1997	84	9,09	112,00	19,15
1998	84	0,00	137,40	22,68
1999	84	0,00	150,70	9,68
2000	118	40,48	151,30	0,40
2001	136	15,25	155,00	2,45
2002	120	-11,76	142,90	-7,81
2003	100	-16,67	133,80	-6,37
2004	86	-14,00	119,00	-11,06
2005	79	-8,14	115,00	-3,36
2006	84	6,33	119,00	3,48
2007	85	1,19	122,00	2,52
2008	112	31,76	119,40	-2,13
2009	116	3,57	127,50	6,78
2010	93	-19,83	136,00	6,67
2011	114	22,58	145,00	6,62
2012	68	-40,35	154,75	6,72
2013	76	11,76	152,75	-1,29
2014	89	17,11	155,80	2,00
2015	68	-23,60	157,40	1,03
2016	78	14,71	152,40	-3,18
2017	105	34,62	147,60	-3,15
2018	67	-36,19	156,70	6,17
2019	72	7,46	142,80	-8,87
2020	61	-15,28	132,20	-7,42
2021 ¹	84	37,70	121,60	-8,02

¹ Suma 79 inclusions del CAS i 5 de farmàcies

Font: elaboració a partir de dades del CAS Mataró

7. Formació d'usuaris en actiu

Com en altres actuacions i programes, la formació d'usuaris en actiu s'ha vist afectada per la incidència de la COVID-19. Els darrers dos anys, s'han realitzat 11 tallers adreçats a usuaris en actiu que han aplegat a un total de 49 participants i 97 assistències. En el període 2017-2021, el Centre d'Atenció i Seguiment a les Drogodependències (CAS) ha organitzat un total de 79 tallers amb 254 participants i 747 assistències.

T2.4 Formació d'usuaris en actiu						
Període 1994-2021						
any	Tallers	var(%)	Participants	var(%)	Assistències	var(%)
2001	12		36		97	
2002	12	0,00	20	-44,44	107	10,31
2003	12	0,00	20	0,00	107	0,00
2004	0	-100,00	0	-100,00	0	-100,00
2005	16	Inf	41	Inf	167	Inf
2006	12	-25,00	30	-26,83	108	-35,33
2007	12	0,00	30	0,00	102	-5,56
2008	12	0,00	34	13,33	123	20,59
2009	16	33,33	43	26,47	148	20,33
2010	15	-6,25	43	0,00	153	3,38
2011	17	13,33	70	62,79	190	24,18
2012	26	52,94	89	27,14	282	48,42
2013	22	-15,38	71	-20,22	211	-25,18
2014	21	-4,55	76	7,04	193	-8,53
2015	13	-38,10	47	-38,16	138	-28,50
2016	26	100,00	109	131,91	286	107,25
2017	23	-11,54	71	-34,86	225	-21,33
2018	18	-21,74	57	-19,72	180	-20,00
2019	27	50,00	77	35,09	245	36,11
2020	7	-74,07	31	-59,74	70	-71,43
2021	4	-42,86	18	-41,94	27	-61,43

Font: elaboració a partir de dades del CAS Mataró

8. Protocol de coordinació assistencial

El Pla d'actuació sobre el VIH i la sida a Mataró marca com a objectiu prioritari disposar d'un protocol de col·laboració entre els diferents nivells assistencials per tal de garantir la continuïtat assistencial i millorar l'adherència al tractament. Entre les actuacions per assolir aquest objectiu n'hi ha les sessions anual de formació –iniciades el 2009- adreçades a farmàcies, centres d'atenció primària i altres professionals sanitaris.

A. Formació als equips d'atenció primària (EAPS) i als professionals de les farmàcies comunitàries

Els darrers dos anys, l'impacte de la pandèmia de la COVID-19 i les mesures adoptades per afrontar-la va comportar la suspensió de les accions formatives dirigides als equips d'atenció primària i als professionals de les farmàcies comunitàries.

T2.5 Protocol de coordinació assistència. Informació i formació de professionals					
Període 2008 - 2021					
Any	Sessions	Tipus/ sessió	Participants	Procedència/ participants	Valoració
2008	1	Informativa	23	23 de farmàcies	8,40
2009	13	formativa	280	27 de farmàcies, 253 d'EAP	7,50
2010	13	formativa	206	12 de farmàcies, 194 d'EAP	7,40
2011	2	Taller i formativa	36	15 i 21 de farmàcies, o ABS de Mataró	8,60
2012	1	formativa	27	27 assistents de farmàcies i professionals sanitaris	8,10
2013	1	formativa	28	28 professionals EAP, ASSIR i altres	8,75
2014	1	formativa	48	18 EAP, 28 d'altres serveis de Mataró i 2 ASP-BCN	8,60
2015	1	formativa	44	10 CAP, 3 ASP-BCN i CJAS, 31 altres serveis	8,80
2016	8	formativa	161	80 medicina, 64 infermeria, 6 farmàcia, 2 treball social: 9 n.d.	9,17
2017	9	formativa	158	70 Medicina, 45 Infermeria, 5 Farmàcia, 15 Psiquiatria i 23 altres serveis	8,80
2018	6	formativa	137	49 Medicina, 49 Infermeria, 6 Farmàcia i 33 altres serveis i/o n.d.	8,30
2019	7	formativa	190	79 Medicina, 58 Infermeria, 10 Farmàcia i 43 altres serveis i/o n.d.	8,50
2020	0	COVID-19			
2021	0	COVID-19			

Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró

B. Taules informatives del dia mundial de la sida

L'any 2020, el Grup de Coordinació Assistencial, de la Comissió Tècnica per a la Prevenció del VIH i la Sida a Mataró, adaptant-se a la situació generada per la COVID-19, no va preparar les taules informatives que s'organitzaven als Centres d'Atenció Primària i a diferents dependències/serveis de l'Ajuntament i de l'Hospital de Mataró. Tanmateix, per tal de garantir que la informació arribés a la ciutadania, es van utilitzar els canals telemàtics i les xarxes socials des de diferents serveis/entitats de la ciutat per fer arribar informació sobre el VIH i la sida i donar a conèixer els recursos existents a la ciutat, fent èmfasi en la necessitat de què cadascú conegui el seu estat serològic per poder iniciar, si cal, tractament i evitar noves infeccions. També es va tornar a donar informació sobre com accedir a la prescripció de la Profilaxi Preexposició, iniciada a finals del 2019 a l'Hospital de Mataró.

L'any 2021, s'organitzen 21 taules informatives a diferents serveis/entitats de la ciutat i, per tal de garantir una cobertura més àmplia, s'utilitzen diferents canals telemàtics i les xarxes socials des de diferents serveis/entitats de la ciutat. D'aquestes 21 taules, 16 estaven ateses per professionals del mateix centre / servei / entitat o per personal sanitari en pràctiques.

T2.6 Taules informatives dia mundial de la sida
Any 2021

Lloc	Taules ateses	Informació i consulta	Total contactes	Valoració
Farmàcia Corona-Subirana	1	30	60	
Farmàcia Roca	1			
CAP Rocafonda - El Palau	1	43	16	9,0
Cap Gatassa	1	15	40	10,0
Cap Ronda Cerdanya	1	9	14	9,0
Servei de Psiquiatria Hospital de Mataró	1	6	8	9,0
Taula espai públic LGTBI	1	52	122	10,0
OFIAC	1	25	1.225	9,0
Espai Jove Cerdanyola	2	34	51	10,0
Espai Jove Rocafonda	4	132	219	
Espai Jove Pla d'en Boet	1	20	30	7,0
Espai Jove La Llàntia	1	17	26	10,0
Total	16	383	1.811	9,2

Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró

D'altra banda, també es va disposar de material informatiu, sense atenció, a 6 centres/serveis: 1 Hospital de Mataró – distribució del material a diferents serveis, 1 Edifici principal de l'Ajuntament -Oficina central d'Atenció a la Ciutadania, 1 Centre Cívic Cabot i Barba –Oficina Jove del Maresme – Sidral i 1 Servei de Benestar Social, 1 Secció de Salut del Servei de Protecció Civil i Salut i, per últim, 1 Taula a l'edifici de la Fundació Hospital –Fundació Àmbit Prevenció.

T2.7 Històric de taules informatives dia mundial de la sida
Període 2014 - 2021

any	taules ateses				taules NO ateses
	nombre	contactes	agents de salut	professionals serveis	
2014	8	460	8	2	20
2015	8	530	13	2	17
2016	6	745	7	2	16
2017	6	428	6	2	0
2018	6	290	2	15	10
2019	12	484	9	2	3
2020 ¹					
2021	16	1.838	0	20	5
TOTAL	62	4.775	45	45	71

¹ COVID-19

Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l'Ajuntament de Mataró

C. Informació sobre recursos de la ciutat

L'edició del fullet "No ignoris la sida, tens serveis molt a prop teu" forma part d'un conjunt d'accions del Pla d'actuació sobre el VIH/sida a Mataró destinades a garantir la continuïtat assistencial i millorar l'adherència al tractament de les persones amb VIH/sida. L'objectiu del material és garantir que la població en general tingui coneixement dels recursos d'informació, atenció i tractament del VIH/sida a Mataró i de les prestacions que s'ofereixen des dels diversos serveis de la ciutat en relació al VIH i la sida.

En els dos darrers anys, a causa de la pandèmia, tan sols s’ha distribuït el fullet de recursos de la ciutat a través de les taules del dia de la SIDA.

T2.8 Distribució el fullet de recursos del Pla d’acció sobre VIH i la sida a Mataró

Període 2014 - 2021

any	Farmàcies	ABS(7) Urgències	Àmbit prevenció	ASSIR	CAS	UFS	Altres ¹	TOTAL
4rt-2008	825			100			25	950
2009	1.450	1.700	280			300	100	3.830
2010		700	50		100	150		1.000
2011	1.650				200	200	1.400	3.450
2012	1.900	1.560	250	300	300	300	1.560	6.170
2013	820	200		400		300		1.720
2014	900			200		200	500	1.800
2015	1.800	150		200	200	200	500	3.050
2016		350		50	50	50	500	1.000
2017	1.850	350		50	50	100	880	3.280
2018		350				50	1.000	1.400
2019	360	500					500	1.360
2020 ²								0
2021							500	500
TOTAL	11.555	5.860	580	1.300	900	1.850	7.465	29.510

¹Taules del dia de la SIDA

²COVID-19

Font: Servei de Protecció Civil i Salut de l’Ajuntament de Mataró

9. Programa d’intervenció amb dones en situació d’exclusió que exerceixen el treball sexual

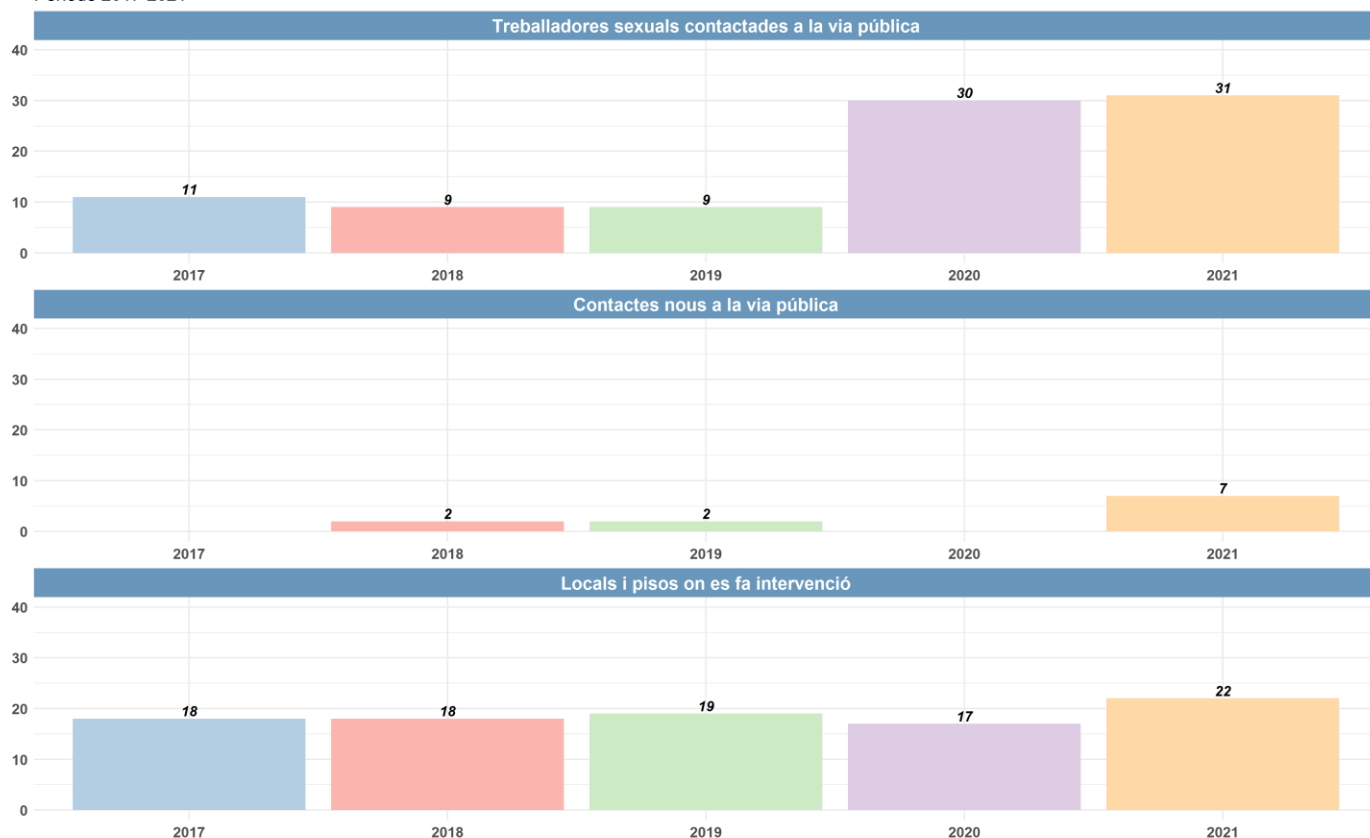
L’any 2007, la Fundació Àmbit Prevenció (FAP), va efectuar una prospecció sobre treball sexual a Mataró amb l’objectiu de conèixer les necessitats d’aquesta població i dissenyar futures intervencions. La intervenció s’inicia l’octubre de 2008, i mica en mica s’aconsegueix contactar amb un major nombre de treballadores sexuals que treballen a locals, pisos i al carrer; col·lectiu aquest últim particularment vulnerable.

L’objectiu del programa de la FAP és contactar amb les treballadores sexuals per facilitar-les material de prevenció del VIH/SIDA i altres infeccions de transmissió sexual (ITS); proporcionar missatges preventius clars sobre prevenció de la Sida i altres ITS; informar sobre els serveis gratuïts que poden ser del seu interès a Mataró; facilitar l’accés als serveis socials i sanitaris; detectar necessitats relacionades amb el seu entorn laboral i personal, facilitant la informació i les derivacions que siguin necessàries als serveis locals.

L’any 2021, la FAP contacta amb un total de 31 persones que exerceixen el treball sexual, d’aquestes, 7 són contactes nous. Amb aquestes persones s’ha contactat en 150 ocasions a la via pública i s’han realitzat 39 atencions. El nombre de persones contactades és manté en relació a l’any anterior en què es varen contactar amb 30 persones que exerceixen la prostitució.

G2.14 Programa d'intervenció amb treballadores sexuals

Període 2017-2021

Font: Fundació Àmbit Prevenció

Pel que fa al gènere, 5 persones són transgènere femenins i 26 són dones. Per nacionalitat, la procedència d'aquestes persones és la següent: 7 procedeixen d'Espanya, 2 de Guinea Equatorial i 1 d'Uruguai, 12 de Colòmbia, 1 de Cuba, 3 d'Albània i 5 de Nigèria. Les edats oscil·len entre 25 i 53 anys, si bé la majoria està entre 35 i 45 anys. Pel que fa al nivell d'estudis, la majoria no supera els estudis primaris. Bona part alternen aquesta feina amb altres treballs no formals de baixa qualificació.

S'estima que s'ha contactat amb el 100% de persones que treballen a la via pública. Un nombre que va disminuir arran de la COVID-19. Així, l'any 2020, el nombre de treballadores va passar de 9 a 5, el mateix nombre que el 2021. Cal destacar que els diferents confinaments nocturns decretats per les autoritats sanitàries han fet més difícil la seva feina, i per això, des de finals de novembre han deixat de desplaçar-se fins a Mataró.

III. DETECCIÓ I TRACTAMENT DEL VIH I LA SIDA

1. Proves de detecció del VIH

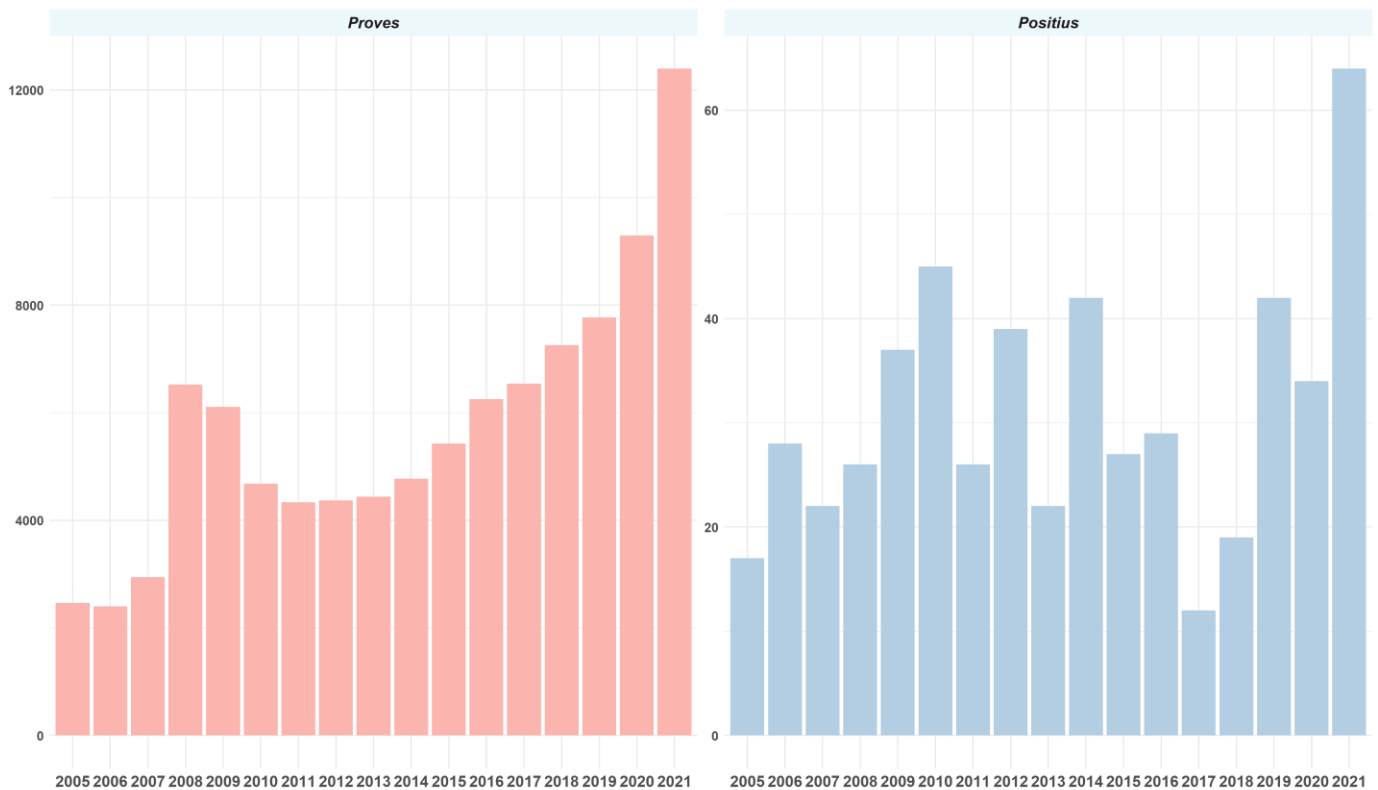
A Mataró hi ha diversos serveis sanitaris on es pot efectuar la prova: centres d'atenció primària, Centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR), prova anònima a l'Hospital de Mataró i, des de l'any 2009 al 2016, a quatre farmàcies de la ciutat, actualment a tres farmàcies.

A. Proves de detecció per centres demandants

L'any 2021, amb un nombre molt superior de proves realitzades que altres anys (12.000), s'han detectat un total de 64 positius -el 0,52% del total de proves-, una quantitat 30 casos superior a l'any anterior i 29,8 superior a la mitjana registrada en els darrers cinc anys. En termes percentuals el percentatge de positius se situa per sobre del registrat l'any 2020 (0,37%), però per sota del de 2019 (0,54%) i clarament per sota de l'any 2014 (0,88%).

G3.1 Nombre anual de determinacions de VIH i total positives*

Mataró. Període 2005-2021

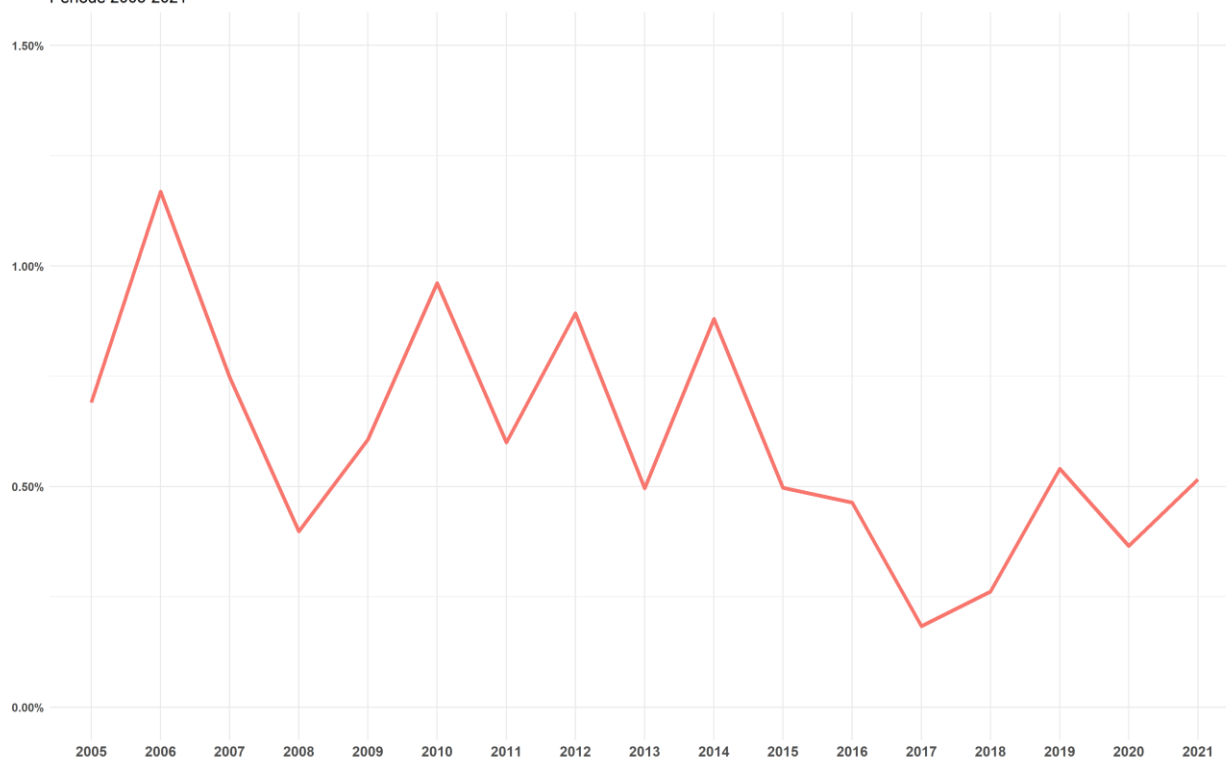
*Els anys 2008 i 2009 es fan a l'Hospital de Mataró totes les determinacions d'ELISA VIH de tots els ambulatoris de Mataró.

*A partir de 2010, l'Hospital de Mataró només fa les determinacions del propi hospital i dels CAPS del CSdM, la resta s'encarrega l'ICS a través de diferents unitats i laboratoris a l'Hospital Trias i Pujol.

Font: Unitat Funcional de la sida de l'Hospital de Mataró i Unitat de Suport Assistencial i Avaluació (USUAIA), SAP Barcelonès Nord i Maresme, DAP Metropolitana Nord, ICS

G3.2 Percentatge de determinacions positives. Mataró

Període 2005-2021

Font: Unitat Funcional de la sida de l'Hospital de Mataró i Unitat de Suport Assistencial i Avaluació (USUAIA), SAP Barcelonès Nord i Maresme. DAP Metropolitana Nord. ICS

B. Test ràpid del VIH a les farmàcies

El Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i el Col·legi de Farmacèutics de Barcelona van iniciar, a l'abril de 2009, la prova ràpida del VIH a les farmàcies amb l'objectiu de facilitar l'accés a la prova i evitar el retard en el diagnòstic. Així, amb només 15 minuts es pot saber el resultat d'aquesta prova. El programa es duu a terme a 36 farmàcies de 22 ciutats de la província de Barcelona. A Mataró, actualment hi ha tres farmàcies que participen en el programa. Els farmacèutics participants van rebre una formació específica tant per a la realització de la prova com per a la comunicació dels resultats. A cada ciutat estan coordinats amb el centre hospitalari de referència, que en el cas de Mataró és la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró, a més d'altres serveis d'informació i tractament de la ciutat (Servei de Protecció Civil i Salut, ASSIR i Centres d'Atenció Primària).

L'any 2021, a Mataró es van fer 32 test ràpids -25 homes i 7 dones-, el nombre més baix de tota la sèrie, el qual representa el 4,09% del total de proves realitzades a Catalunya. Per entendre aquest descens cal tenir en compte l'impacte en els dos darrers anys de la COVID-19, tot i que aquesta tendència ja s'observa des de l'any 2017. En els dos darrers anys, a Mataró no s'ha detectat cap positiu mitjançant aquest tests, mentre que a Catalunya s'han registrat 8, el 0,46% de les proves realitzades en el bienni. En el període 2017-2021, a Mataró es van detectar 2 positius, que representen el 0,60% del total. A Catalunya aquest percentatge és del 0,76%.

En els 13 anys de funcionament del Programa per a la prevenció i l'assistència de la sida, les farmàcies de Mataró participants han fet un total de 1.449 tests ràpids dels quals, el 0,58% han estat positius. A Catalunya en el mateix període el percentatge de positius és del 0,9%.

T3.1 Test ràpid de farmàcies			
Període 2009 - 2021			
	Proves	Positius	Percentatge positius
Catalunya			
2009	1.802	15	0,83
2010	1.834	20	1,09
2011	1.680	13	0,77
2012	1.573	19	1,21
2013	1.316	14	1,06
2014	1.583	16	1,01
2015	2.836	31	1,09
2016	3.527	34	0,96
2017	3.393	29	0,85
2018	2.756	26	0,94
2019	2.469	16	0,65
2020	969	5	0,52
2021	783	3	0,38
Total	26.521	241	0,9
Mataró			
2009	177	0	0,00
2010	180	2	1,11
2011	126	0	0,00
2012	143	0	0,00
2013	128	2	1,56
2014	120	0	0,00
2015	119	1	0,84
2016	121	1	0,83
2017	123	0	0,00
2018	92	1	1,09
2019	52	1	1,92
2020	36	0	0,00
2021	32	0	0,00
Total	1.449	8	0,6

Font: Programa per a la prevenció i l'assistència a la sida. Departament de Salut

G3.3 Percentatge de positius del test ràpid de farmàcies

Període 2009-2021

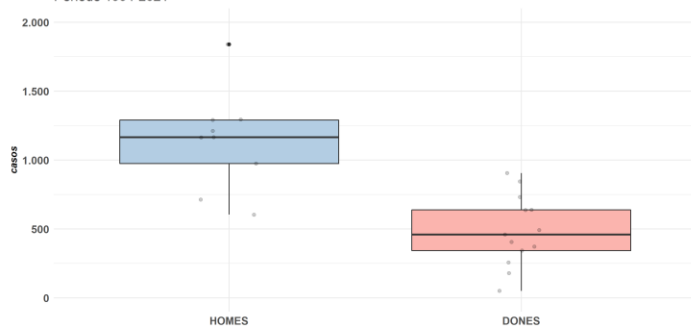

Font: Programa per a la prevenció i l'assistència a la sida. Departament de Salut

La distribució de les proves realitzades a Mataró i Catalunya per sexe i trams d'edat és molt similar. Així, des de l'inici del Programa, el pes dels homes en el total de proves realitzades és molt superior al de les dones. L'any 2021, el 78,13% de les 36 proves realitzades ha estat a home. En el període 2017-2021, aquest percentatge és del 71,9% i del 70,7% pel conjunt dels 13 anys d'existència del programa.

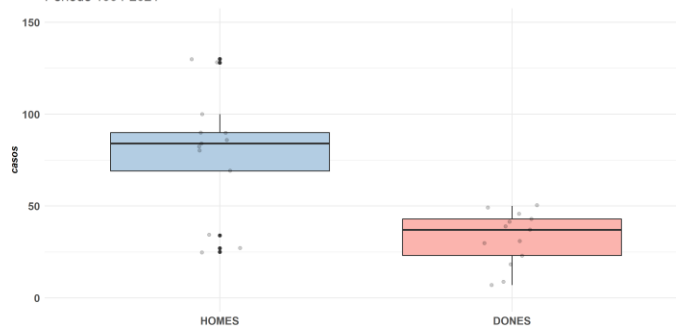
G3.4 Test ràpid farmàcies per sexe. Catalunya

Període 1994-2021

G3.5 Test ràpid farmàcies per sexe. Mataró

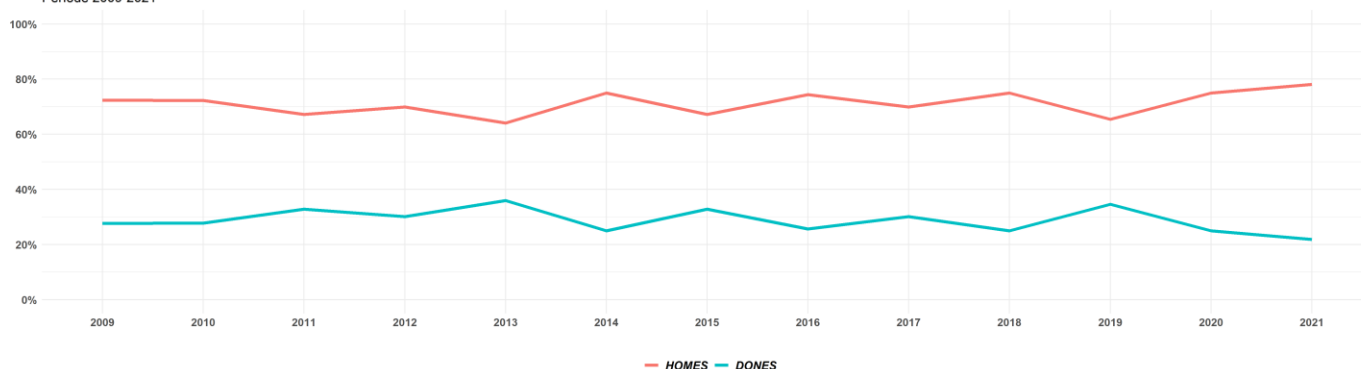
Període 1994-2021

Font: Programa per a la prevenció i l'assistència a la sida. Departament de Salut

G3.6 Percentatge de test ràpid de farmàcies per sexe. Mataró

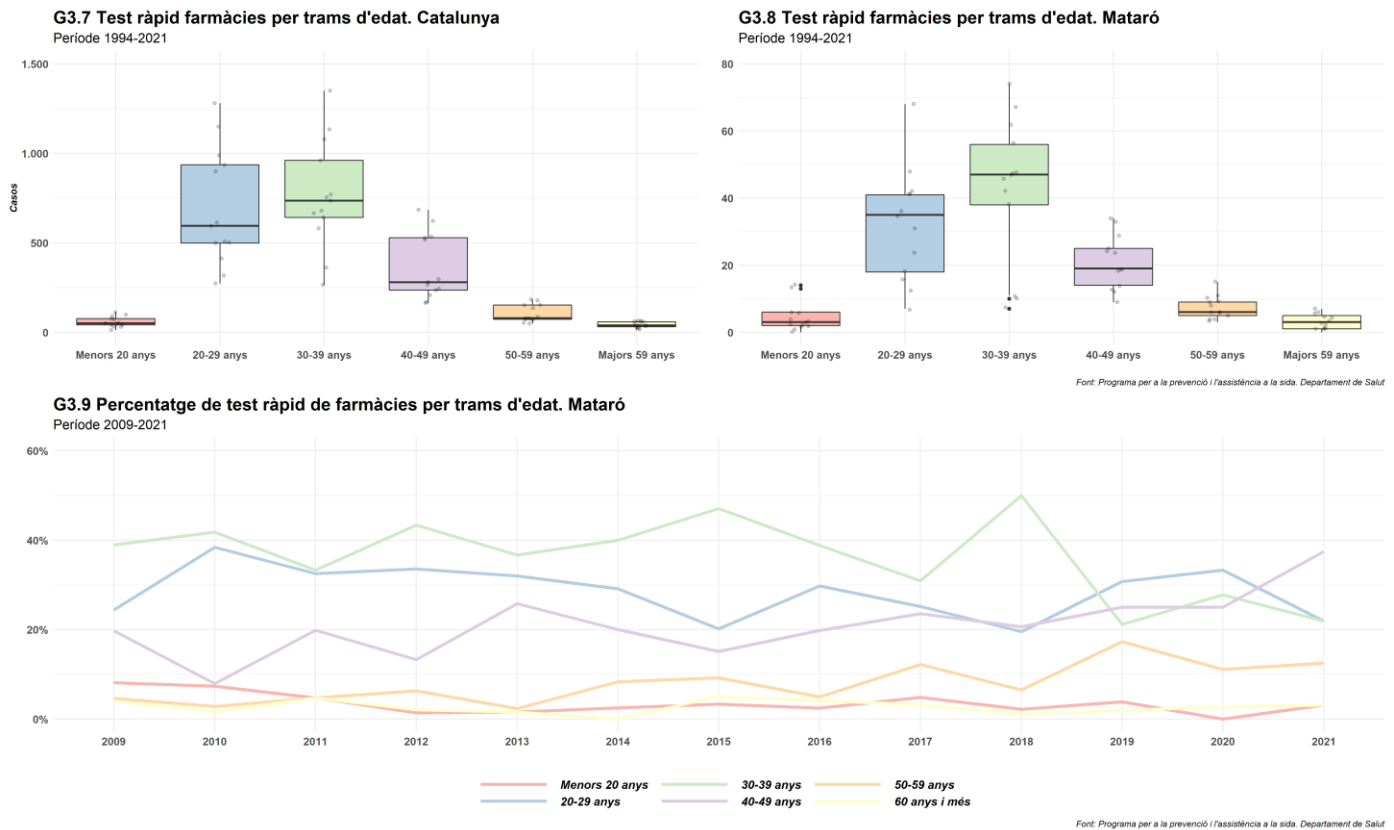
Període 2009-2021

Font: Programa per a la prevenció i l'assistència a la sida. Departament de Salut

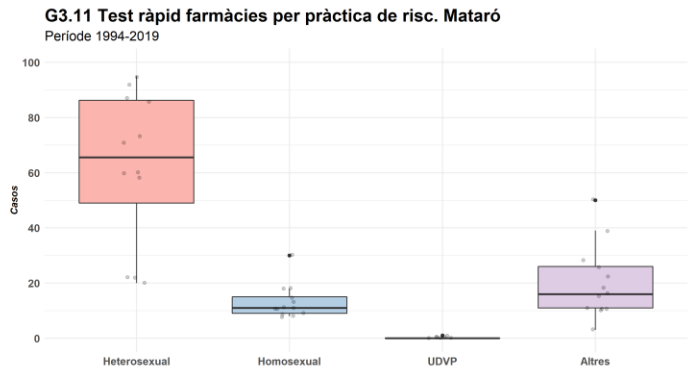
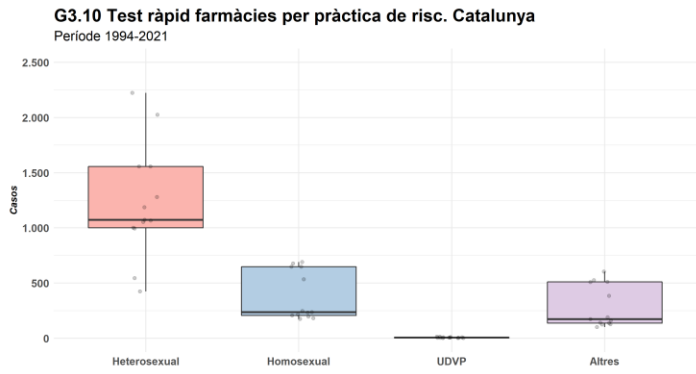
Per trams d'edat, el tram de 30-39 anys és el que suma el major nombre de proves a Catalunya i Mataró. La mitjana d'edat és 35 i 39 anys, respectivament. No obstant això, l'any 2021, a Mataró el tram de 40-49

anys (37,5%) dona compte d'un major nombre de proves que el tram de 30-39 anys (21,9%); percentatge aquest últim que també comparteix amb el tram de 20-29 anys. En el període 2017-2021, el tram de 30-39 anys representa el 33,43% del total, seguit pel de 20-29 anys (25,07%) i el de 40-49 anys (24,48%).

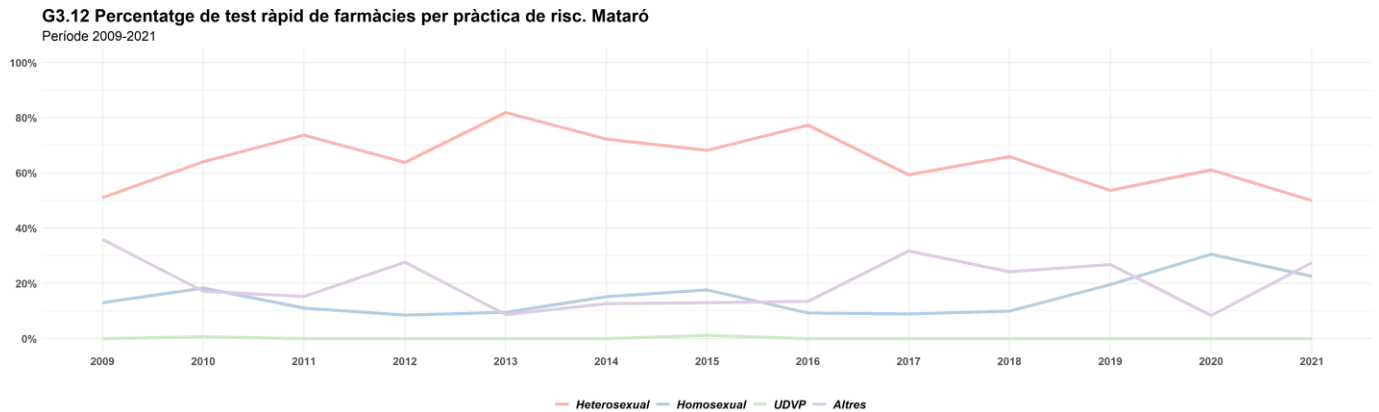

El darrer any, 7 dels 32 tests ràpids realitzats per les farmàcies de Mataró van ser a demanda d'una persona de nacionalitat estrangera, el que representa el 21,9% del total de proves. A Catalunya aquest percentatge és del 17,4%. En els darrers cinc anys, a Mataró el nombre de test ràpids realitzats a una persona de nacionalitat estrangera suma un total de 24, els quals donen compte del 7,16% del total.

Pel que fa al motiu pel qual es demana fer el test, són les pràctiques sexuals de risc -heterosexuals i homosexuals- les que concentren la majoria de casos, amb percentatges pròxims o que superen el 80% del total. Així mateix, és molt possible que, bona part dels motius que es codifiquen com "altres" -una categoria que ha augmentat a partir de l'any 2016, també siguin les pràctiques sexuals de risc no declarades el motiu pel qual es demana realitzar el test. Per contra, les proves que tenen com a motivació un possible contagi per via parenteral tenen una presència testimonial, no registrant-ne cap a Mataró des de l'any 2015.

Font: Programa per a la prevenció i l'assistència a la sida. Departament de Salut

Font: Programa per a la prevenció i l'assistència a la sida. Departament de Salut

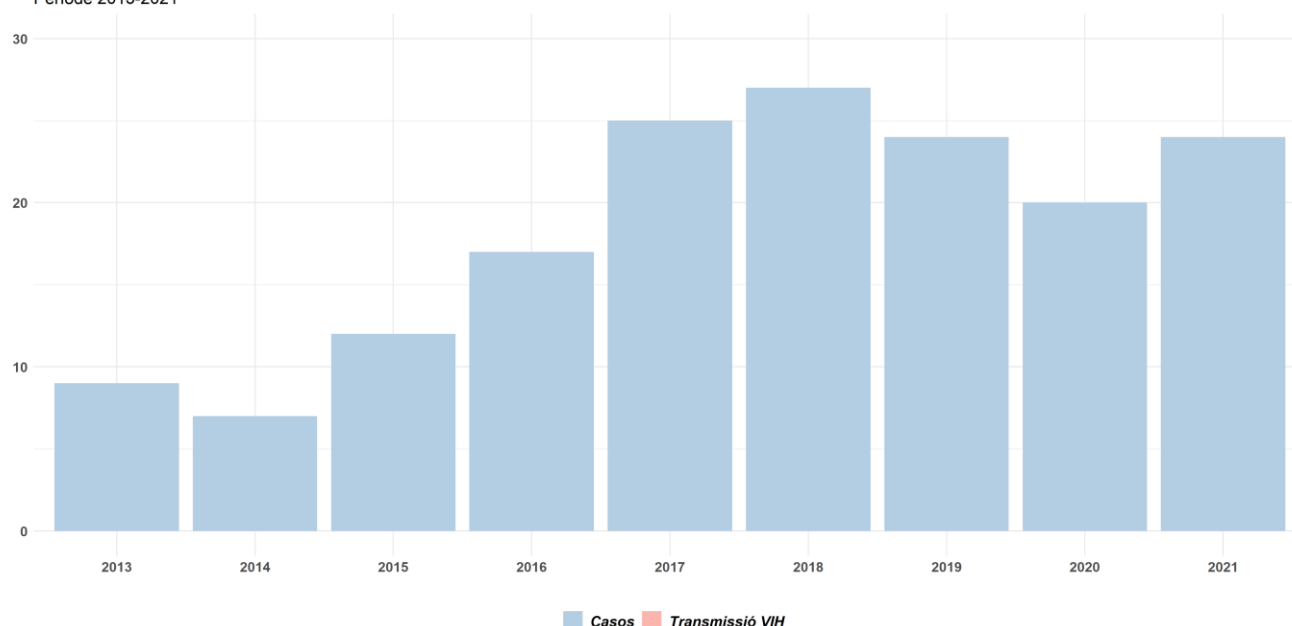
L'any 2021, les pràctiques sexuals de risc donen compte del total de tests ràpids -pràctiques heterosexuales (50%) i homosexuals (22,5%) i altres pràctiques de risc el 27,5%. En el període dels darrers cinc anys, les pràctiques heterosexuales expliquen el 59,52% del total de proves, les homosexuals el 14,50% i altres pràctiques de risc el 25,98%. Recordem que en aquest període no s'ha registrat cap cas d'UDVP.

2. Tractament i assistència del VIH

A. Profilaxi postexposició (PPE)

La profilaxi postexposició (PPE) és un tractament antiretroviral que s'administra durant 4 setmanes a les persones que han presentat una potencial exposició al VIH, sigui per via percutània o sexual, per a disminuir el risc de transmissió. A l'Hospital de Mataró, el nombre de persones a les quals se'ls ha prescrit una PPE ha anat augmentant progressivament al llarg dels anys i en cap cas s'ha produït la transmissió del VIH. En els dos darrers anys s'han tractat 24 i 25 casos, respectivament.

G3.13 Profilaxi amb antiretrovirals en Post-exposició al VIH. Nombre de persones ateses i casos transmissió VIH
Període 2013-2021

Font: Unitat Funcional de Sida (UFS). Hospital de Mataró

B. Profilaxi preexposició (PrEP)

La Profilaxi preexposició al VIH (PrEP) és una estratègia de salut pública basada en l'ús de fàrmacs antiretrovirals per a prevenir la infecció pel VIH en persones no infectades per a reduir el risc d'infectar-se. La PrEP es va aprovar l'1 de novembre de 2019, el Ministerio de Sanidad la va incloure en la cartera de prestacions del Sistema Nacional de Salud, a càrrec de les comunitats autònomes.

L'únic fàrmac autoritzat fins al moment, com a PrEP, és la combinació d'emtricitabina (FTC) i tenofovir (TDF) en 1 únic comprimit. El fàrmac no protegeix d'altres infeccions de transmissió sexual.

La PrEP va més enllà de la prescripció d'un fàrmac, suposa una intervenció integral que inclou la prevenció d'altres infeccions de transmissió sexual, la detecció d'altres necessitats i la derivació a diferents serveis i recursos especialitzats. Està indicat prescriure la PrEP a persones que tenen múltiples parelles a l'any, homes que practiquen sexe amb homes, dones transsexuals, dones que exerceixen la prostitució i que no utilitzen preservatiu, persones que tenen relacions sexuals sota els efectes de drogues, entre altres situacions.

El nombre de casos tractats amb la PrEP és de 7 l'any 2020 i 28 el 2021.

C. Coinfecció per VIH i hepatitis C

Diferents estudis han posat de manifest que les persones coinfectades pel VIH i pel virus de l'hepatitis C (VHC) experimenten una progressió més ràpida de la malaltia hepàtica que aquelles persones tan sols infectades pel VHC. La infecció pel VHC es propaga principalment per mitjà del contacte amb la sang d'una persona portadora d'aquest virus. La majoria d'aquestes persones contrauen aquesta infecció quan comparteixen agulles o altres equips d'injecció de drogues, encara que en els darrers anys s'ha descrit, cada vegada amb més freqüència, transmissions per via sexual en HSH i inclús brots d'hepatitis agudes en aquest mateix col·lectiu.

En els dos darrers anys, no s'ha registrat cap cas de doble contagi en l'àrea de l'Hospital de Mataró. En el període 2017-2021, tan sols s'han registrat 2 casos de coinfecció per VIH i VHC.

G3.14 Noves infeccions de VIH i positius de VHC*
Àrea de l'Hospital de Mataró. Període 1994-2021

*Positius d'ELISA VHC. Abans de l'any 2005 es registren 75 positius de VHC (35,4% noves infeccions de VIH).
Font: elaboració a partir de dades de la UFS. Servei de medicina interna. Hospital de Mataró

D. Programa de suport psicològic

Segons les dades facilitades per la Fundació Àmbit Prevenció, els principals motius de derivació i consulta des de l'Hospital de Mataró són: l'impacte del recent diagnòstic, el neguit i la incertesa enfront la persona que li va poder causar el contagi, les noves relacions de parella i VIH i les derivacions per trastorns de l'estat d'ànim.

L'any 2020, s'han atès a 25 persones de les quals, 9 són casos nous, 22 persones positives de VIH i 3 familiars. En aquest sentit, s'han realitzat 128 atencions, augmentant la mitjana de visites per pacient (5). Aquest increment s'explica per l'atenció telefònica i telemàtica necessària arran dels diferents confinaments per la COVID-19 i les mesures que restringien la mobilitat i el contacte, així com pels majors nivells d'angoixa i malestar que la situació generava entre els pacients.

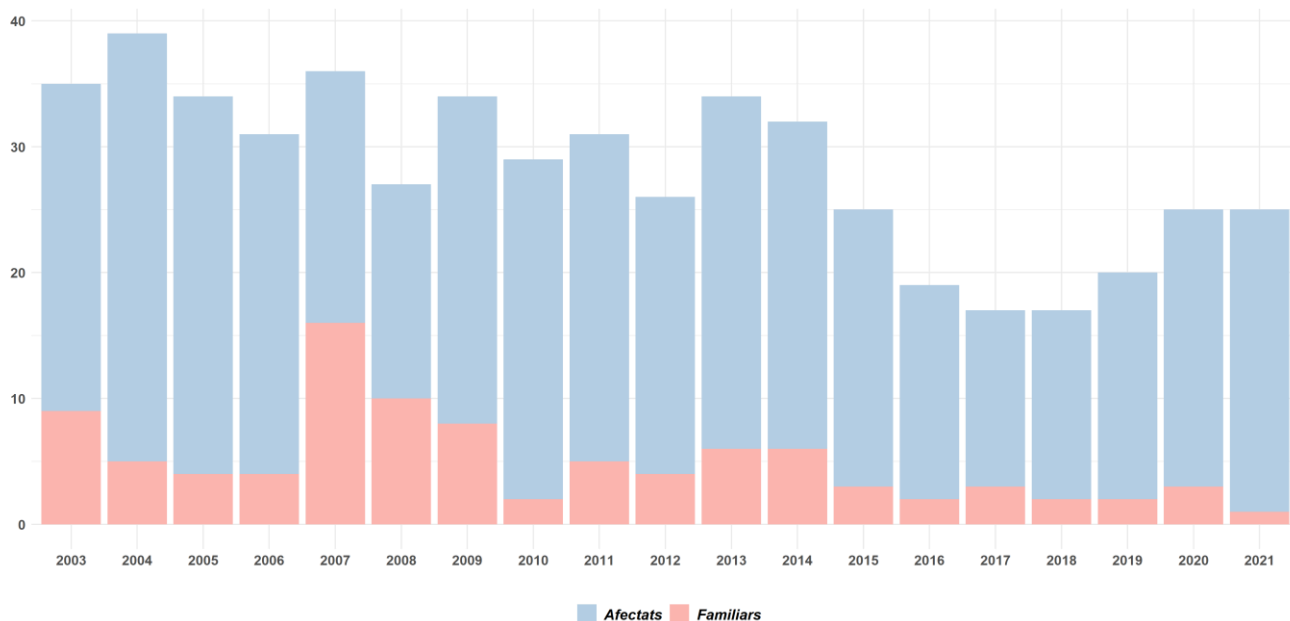
El 2021 es va iniciar de forma semblant. L'alt grau d'incertesa i angoixa en les persones per la por al contagi i per les conseqüències a tots els nivells de la pandèmia. Durant els primers mesos de l'any quan encara la majoria de les persones ateses no s'havien vacunat contra la Covid-19, l'atenció telefònica i telemàtica va ser molt important i va ajudar a minimitzar el sentiment de desemparament. Més endavant quan a nivell poblacional els casos anaven disminuint i les persones ja estaven vacunades, es va tornar a oferir l'atenció presencial.

Durant el 2021 s'ha programat el seguiment d'un total de 28 persones (13 dones i 15 homes), de les quals s'han atès 25 (11 dones i 14 homes i), 24 d'elles són persones seropositives i 1 d'elles és familiar. De les 25 persones ateses, 7 eren casos nous, no atesos anteriorment.

Des de l'inici del Programa de suport psicològic l'any 2003 s'han atès 536 persones entre afectades i familiars; el 19,4% han estat ateses en els darrers cinc anys.

G3.15 Programa suport psicològic. Nombre de persones ateses

Període 2003-2021

Font: Fundació Àmbit Prevenció

3. Valoració qualitativa dels responsables i/o representants de serveis

A continuació es presenta una síntesi de les respostes de la fitxa qualitativa distribuïda entre els representants de la Comissió Tècnica de l'Observatori Municipal del VIH i la Sida.

S'ha observat, en el darrer any, algun canvi en la incidència del VIH i la sida o de la problemàtica associada a la infecció?

En el marc d'una apreciació comuna de pocs canvis, la representant de la Fundació Àmbit Prevenció (FAP) constata un canvi de perfil de les persones amb les quals ara treballen. Un nou perfil format per població extracomunitària a la qual se li ha diagnosticat fa poc el VIH.

Des de la Coordinació del Pla Municipal de VIH, tot i que no s'observa cap canvi especial, es valora que cal seguir augmentant la sensibilització respecte les pràctiques de risc i mesures preventives, atès que entre la població s'observa una baixa percepció del risc. La població continua pensant que es tracta d'una infecció que només afecta alguns col·lectius quan la realitat és que afecta també a persones que tenen relacions heterosexuales.

Des de la Unitat Funcional de la Sida de l'Hospital de Mataró (UFS), volen destacar les dificultats afegides que han suposat pels malalts de VIH i Sida les restriccions per la pandèmia de la COVID-19.

Per últim, des de farmàcies, centrant l'atenció en el Programa d'intercanvi de xeringues i les possibilitats de contagi a través de la vida parenteral, es considera que el programa s'ha desenvolupat amb normalitat i sense incidències a destacar.

Interrogants sobre l'existència d'algun fet relacionat amb la incidència del VIH i la sida i/o de les problemàtiques associades que hagi suposat una atenció i/o intervenció especial?

Des de la Coordinació del Pla Municipal del VIH i SIDA es coincideix amb l'apreciació de la UFS sobre les dificultats que ha hagut tot l'any per poder fer les intervencions de formació a professionals sanitaris atesa la problemàtica generada per la COVID-19 i el col·lapse del sistema sanitari. Així, des del CAP del Centre, es destacava el descens de les valoracions de VIH a conseqüència de la COVID-19 i les mesures de confinament adoptades.

De forma paral·lela, però en un altre sentit, el Programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR) destaca un increment de la demanda de proves, sobretot d'homes que abans no venien a fer-se-les a l'ASSIR. Aquest augment l'atribueixen a les dificultats per poder accedir a les Àrees Bàsiques de Salut (ABS) a fer-se les proves. En el mateix sentit, des de la Unitat Funcional de la Sida es parla d'un descens del nombre de visites telemàtiques a la unitat com a conseqüència de les restriccions a l'accés físic a l'Hospital.

Des de les farmàcies consideren que disminueix l'intercanvi de xeringues.

Demanats sobre les actuacions que s'estan efectuant en el pla d'actuació que caldria millorar o prioritzar

La Fundació Àmbit Prevenció considera que seria necessària una estratègia de sensibilització sobre el risc a la transmissió del VIH i altres infeccions de transmissió sexual (ITS) entre la població jove, atès que observen que hi ha una baixa percepció de del risc. Quelcom que també havia estat apuntat des de la Coordinació del Pla Municipal de VIH. Així, bona part dels joves no coneixen que poden fer-se proves per detectar possibles contagis, particularment en el cas de relacions sexuals sense protecció. També valoren que cal informar els joves perquè facin ús de mètodes anticonceptius en les seves relacions.

Des del Centre d'Atenció a les drogodependències de Mataró s'assenyala que caldria comptar amb un major nombre de recursos residencials per a persones afectades pel VIH i addiccions, atès que a l'actualitat l'oferta és molt limitada.

La Coordinació del Pla Municipal de VIH destaca que cal seguir prioritzant la detecció de casos des de l'atenció primària de salut amb l'objectiu d'iniciar el tractament antiretroviral. En aquest sentit, la formació d'aquests professionals afavoreix minorar el retard diagnòstic.

Per la seva part, l'ASSIR ofereix consultes específiques de detecció d'infeccions de transmissió sexual (ITS) –cribatge, estudis de contacte, visites de seguiment, tractamet, però no poden fer proves ràpides. Fins el moment, supleixen aquest fet demanant una analítica per detectar el VIH que es programa per l'endemà mateix si fos necessari.

La Unitat Funcional de la Sida valora que caldria disposar d'un treballador/a social exclusiu pels pacients afectats pel VIH/sida.

Finalment, des de farmàcies, en la seva valoració sobre el funcionament del Programa d'Intercanvi de Xeringues, considera necessària una major presència policial al carrer en alguns barris de la ciutat.

En el cas que no n'haguessin fet esment abans de l'impacte de la pandèmia –COVID-19- sobre la incidència del VIH i la Sida i/o sobre les activitats de prevenció i/o el seu tractament, se'ls hi demana explícitament

Per la Fundació Àmbit Prevenció les persones VIH/Sida s'han sentit especialment vulnerables davant la COVID-19 i també han tingut un sentiment abandonó, atès que afrontar la pandèmia ha suposat reorientar recursos sanitaris i molta major tensió del conjunt dels serveis sanitaris. Tot plegat ha anat acompanyat d'un augment del malestar emocional. En la mateixa línia argumental, des del CAP Rocafonda-Palau, es destaca l'impacte que la COVID-19 ha tingut sobre els pacients de VIH, atès que l'orientació prioritària del conjunt del sistema sanitari a la lluita contra pandèmia ha deixat la detecció i el tractament del VIH en segon pla.

De forma similar, des de la Coordinació del Pla Municipal de VIH, es retorna al ja apuntat abans: el col·lapse del sistema sanitari per la pandèmia ha dificultat algunes intervencions.

El CAP del Centre coincideix amb el CAP 3 en què el context de la pandèmia ha fet que es detectessin menys casos perquè s'ha fet menys prevenció per infeccions de transmissió sexual (ITS).

L'ASSIR torna a destacar l'augment ja comentat del nombre de proves demanades a l'ASSIR, particularment d'homes, a conseqüència de les dificultats d'accés a les ABS en el decurs de la COVID-19.

Coincidint amb el que abans comentava la Fundació Àmbit Maresme, la Unitat Funcional de la Sida, destaca un augment del nombre de pacients amb VIH amb problemes de salut mental que han hagut de ser atesos pel Servei de Psiquiatria a conseqüència de la pandèmia i les restriccions físiques.

Des de farmàcies es valora que en el decurs de la pandèmia, pel que fa al PIX, va disminuir el nombre d'intercanvis i de dispensacions de kits.

Per últim, s'oferia la possibilitat de fer algun comentari o observació que no estigués inclosa en les qüestions anteriors en relació al VIH i la Sida.

Des del CAP Rocafonda-Palau es plantejava la possibilitat d'augmentar el nombre de cribratges entre els pacients que visiten el centre per millorar la detecció de nous casos.

Des de l'ASSIR es valora la importància de mantenir els Tallers d'Educació Afectiva i Sexual, perquè encara que els joves coneixen bé la transmissió del VIH, no hi ha tanta consciència d'altres infeccions de transmissió sexual (ITS) on està augmentant la incidència.

Per últim, pel que fa al PIX, des de farmàcies es valora que des dels serveis de neteja municipals s'hauria de fer un major esforç per fer un seguiment més intensiu de les zones on es detecta consum de drogues per via parenteral pel risc que això comporta pel conjunt de la població i particularment els infants.

IV. CONCLUSIONS

I. Indicadors d'incidència

- En el període 2017-2021, els nous casos amb seguiment clínic per part de la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró (UFS) sumen un total de 117 casos, 32 menys que en el període quinquennal anterior, període 2012-2016. Els residents a Mataró sumen un total de 72 casos nous en el període 2017-2021, 14 dels quals en el darrer any.
- En el mateix període, les noves infeccions entre residents a la ciutat registren un total de 25 casos que donen compte del 56,8% del total de les registrades a l'àrea de l'Hospital de Mataró. L'any 2021, les noves infeccions entre els residents de la ciutat són 5, 2 més que l'any anterior, i representen un percentatge del 71% sobre el total de noves infeccions de l'Àrea d'influència de l'Hospital de Mataró.
- El contagi per via sexual representa 100% de les noves infeccions dels darrers dos anys -9 relacions heterosexuals i 4 homosexual/bisexual-. Pel conjunt del període 2017-2021, les relacions sexuals donen compte del 72,7% de les noves infeccions -19 a través de relacions heterosexuals i 13 homosexual/bisexual-.
- L'any 2021, es van diagnosticar 2 casos de sida a l'àrea de l'Hospital de Mataró, el mateix nombre que fa un any. L'any 2021, la taxa de casos de sida a l'àrea de l'Hospital de Mataró se situa en l'0,46 per cada 100.000 habitants.
- L'any 2021, el 28,6% de les noves infeccions de VIH debuten com a sida. Aquest és un percentatge superior al registrat l'any 2020 i igual al de fa dos anys. Així mateix, l'any 2021, també registra un repunt en el percentatge de diagnòstic tardà (DT) -42,9%- i diagnòstic tardà i malaltia avançada (DTA) -42%-, respectivament. Mentre el valor anual de DT se situaria entorn la mitjana dels darrers cinc anys, el DTA se situa clarament per sobre.
- En termes relatius, en el període 2017-2021, els casos que debuten com a diagnòstic definitori de sida representen el 20,5% del total de les noves infeccions, el diagnòstic tardà (DT) el 45,5% i el diagnòstic tardà i malaltia avançada (DTA) el 31,8%.

II. Indicadors de preventiva i informativa

- En el bienni 2020-2021, la Fundació Àmbit Prevenció ha fet formació com agents de salut en prevenció del VIH/SIDA a un total de 17 alumnes del centre universitari TecnoCampus Mataró.
- Des de l'any 2005 i fins el 2021, s'ha distribuït un total de 32.858 materials informatius –fullets, manuals, llibres i guies-, 12.100 materials del telèfon de la sida i 37.054 materials diversos de conscienciació, prevenció i informació sobre la problemàtica del VIH i la sida, com podrien ser els llacets vermells del dia de la sida o els pòsters.
- L'any 2021, s'ha atès a 26 persones amb problemes d'inserció social i laboral dintre del Programa Àmbit Maresme. Aproximadament una tercera part de les persones ateses estan en seguiment social i realitzant un itinerari d'inserció i la resta reben atenció psicosocial.
- En el curs 2020-2021, el Programa d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR), ha format a 1.800 alumnes de tercer i quart d'ESO en educació afectiva i sexualitat. Aquest nombre representa el 60% del total d'alumnes d'aquests dos cursos d'ESO.
- Pel que fa al Programa d'accessibilitat a preservatius, l'any 2021, s'han distribuït un total de 11.875 preservatius a l'engròs, 2.921 més que l'any anterior, variació relativa de +32,6%. En el període 2017-2021, el nombre total de preservatius distribuïts és de 83.084, -87.174 que en el període quinquennal anterior, període 2012-2016, la qual cosa representa una disminució del -51,02%.
- El Programa d'anticoncepció d'emergència ha distribuït en els dos darrers anys 3.718 tractaments. Les farmàcies han distribuït el 73,94%, el Centre d'atenció a la Salut sexual i reproductiva (ASSIR) el 16,41%, Atenció continuada i urgent territorial (ACUT) el 5,11% i el Servei d'Urgències de l'Hospital de Mataró i el Centres d'atenció primària de l'ICS i del CSdM el 2,42 i el 2,12%, respectivament.
- L'any 2021, el Programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX) va distribuir un total de 12.730 kits, la xifra més elevada des de l'any 2017. Per serveis, les farmàcies han distribuït el 85,31% dels kits (10.860) –respecte fa un any +1.751, el Centre d'Atenció i Seguiment de les Drogodependències (CAS) l'11,78% (1.500) – respecte l'any 2020 +1.500 i els CAP el 2,91% (370)–respecte fa un any +277.
- L'any 2021 es tanca amb un total de 284 xeringues recollides a la via pública, un registre superior al mínim registrat l'any 2020 (176), en plena pandèmia. En perspectiva, el total de xeringues recollides el darrer any és un dels més baixos de tota la sèrie.

- L'any 2021 es van registrar 84 inclusions al Programa de manteniment amb metadona (PMM) -79 al CAS i 5 a farmàcies. La mitjana anual de persones usuàries és de 121,6 pacients, inferior a la de l'any passat -132,2- i la menor dels darrers 10 anys.
- Com en altres actuacions i programes, la formació d'usuaris en actiu s'ha vist afectada per la incidència de la COVID-19. Els darrers dos anys, s'han realitzat 11 tallers adreçats a usuaris en actiu que han aplegat a un total de 49 participants i 97 assistències.
- L'any 2021, en motiu de la commemoració del Dia mundial de la sida es van organitzar 21 taules informatives a diferents serveis/entitats de la ciutat i, per tal de garantir una cobertura més àmplia, s'utilitzen diferents canals telemàtics i les xarxes socials des de diferents serveis/entitats de la ciutat. D'aquestes 21 taules, 16 estaven ateses per professionals del mateix centre / servei / entitat o per personal sanitari en pràctiques. L'any 2020, amb motiu de la pandèmia, tota la commemoració es va fer per xarxes socials.
- L'any 2021, en el marc del Programa d'intervenció amb dones en situació d'exclusió que exerceixen el treball sexual, la Fundació Àmbit Prevenció estableix contacte amb un total de 31 persones que exerceixen el treball sexual, d'aquestes, 7 en són nous. Amb aquestes persones s'ha contactat en 150 ocasions a la via pública i s'han realitzat 39 atencions. El nombre de persones amb les quals s'ha establert contacte es manté en relació a l'any anterior en què es varen contactar amb 30 persones que exerceixen la prostitució. S'estima que s'ha contactat amb el 100% de persones que treballen a la via pública. Un nombre que va disminuir arran de la COVID-19.

III. Indicadors de detecció i tractament

- L'any 2021, amb un nombre molt superior de proves realitzades que altres anys (12.000), s'han detectat un total de 64 positius -el 0,52% del total de proves-, una quantitat 30 casos superior a l'any anterior i 29,8 superior a la mitjana registrada en els darrers cinc anys. En termes percentuals el percentatge de positius se situa per sobre del registrat l'any 2020 (0,37%), però per sota del de 2019 (0,54%) i clarament per sota de l'any 2014 (0,88%).
- L'any 2021, a Mataró es van fer 32 test ràpids -25 homes i 7 dones-, el nombre més baix de tota la sèrie, el qual representa el 4,09% del total de proves realitzades a Catalunya. En els dos darrers anys, a Mataró no s'ha detectat cap positiu mitjançant aquest tests, mentre que a Catalunya s'han registrat 8, el 0,46% de les proves realitzades en el bienni. En el període 2017-2021, a Mataró es van detectar 2 positius, que representen el 0,60% del total. A Catalunya aquest percentatge és del 0,76%.
- L'any 2021, les pràctiques sexuals de risc donen compte del total de tests ràpids -pràctiques heterosexuales (50%) i homosexuals (22,5%) i altres pràctiques de risc el 27,5%. En el període dels darrers cinc anys, les pràctiques heterosexuales expliquen el 59,52% del total de proves, les homosexuals el 14,50% i altres pràctiques de risc el 25,98%. Recordem que en aquest període no s'ha registrat cap cas d'UDVP.
- A la Unitat Funciona de sida (FUA), el nombre de persones a les quals se'ls ha prescrit una profilaxi postexposició (PPE) ha anat augmentant progressivament al llarg dels anys i en cap cas s'ha produït la transmissió del VIH. En els dos darrers anys s'han tractat 24 i 25 casos, respectivament.
- El nombre de casos tractats amb la Profilaxi preexposició al VIH (PrEP) de la Unitat Funcional de sida és de 7 l'any 2020 i 28 el 2021.
- En els dos darrers anys, no s'ha registrat cap cas de doble contagi en l'àrea de l'Hospital de Mataró. En el període 2017-2021, tan sols s'han registrat 2 casos de coinfecció per VIH i VHC.
- Durant el 2021, en el marc del Programa de suport psicològic de la Fundació Àmbit Prevenció s'ha programat el seguiment d'un total de 28 persones (13 dones i 15 homes), de les quals s'han atès 25 (11 dones i 14 homes i), 24 d'elles són persones seropositives i 1 d'elles és familiar. De les 25 persones ateses, 7 eren casos nous, no atesos anteriorment.

- Una síntesi de les aportacions qualitatives dels representants de la Comissió Tècnica de l'Observatori Municipal del VIH i Sida es pot trobar al final del capítol III, a l'apartat 3.

